

Sportpark Glanerbrook

15 maart 2021

Ambitiedocument en ruimtelijke visie

POSAD MAXWAN
strategy x design

Inhoudsopgave

	Samenvatting	03
01	Introductie Gezondheid	05
02	Analyse	17
03	Kansenkaarten & Ambitiekader	37
04	Thematische toolbox	42
05	Inpassingsvisie	66
	Colofon	71

Samenvatting

Er is een duidelijke relatie tussen de gezondheid van mensen, de inrichting van onze ruimte en leefstijl. Zo moet de inrichting van Glanerbrook en haar omgeving uitnodigen tot een gezonde leefstijl, door bijvoorbeeld fiets- in plaats van autoverkeer naar het zwembad te stimuleren. De ruimte die deze transitie oplevert kan ingezet worden om het stadscentrum te vergroenen, zodat in de stad een koele omgeving ontstaat waar het aangenaam is om een rondje te lopen naar de dagelijkse voorzieningen. Maatregelen voor een aantrekkelijke en economisch sterke stad liggen dus in het verlengde van die van een gezonde stad.

Dit inspiratiedocument wijst op de urgenties en kansen van het ontwikkelen van Sittard-Geleen tot een gezondere gemeente. Hierin kijken we naar groenstructuren, verkeersnetwerk (fiets, OV, langzaam, auto), voorzieningen (onderwijs, sport, etc) en duiden hierbij de kansen en belemmeringen. Het kader heeft als doel aan te wijzen welke fysieke en programmatische / strategische keuzes op de projectlocatie en de directe omgeving gemaakt kunnen worden om de locatie Glanerbrook als katalysator in te zetten om tot gezondheidsverbeteringen te komen. Maar ook hoe deze keuzes passen in de stedelijke en regionale schaal.

Hoofdstuk 1 definieert de gezondheidssituatie in Sittard-Geleen. In de analyse komt naar voren dat er verschillende gezondheidsproblemen spelen in de gemeente: overgewicht & diabetes, eenzaamheid & sociaal isolement, angststoornissen & depressie en gebrek aan sociale cohesie & buurtbinding. Deze gezondheidsproblematiek is vertaald naar ruimtelijke componenten om zo een positieve impact te kunnen hebben op de gezondheid van inwoners van Sittard-Geleen.

In het tweede hoofdstuk wordt het gebied en haar context geanalyseerd. Dat doen we op meerdere schaalniveaus: de Euregio Maas-Rijn, de gemeente Sittard-Geleen en het Burgemeester Damenpark. Hierbij wordt duidelijk dat het 50 meterzwembad een uniek programma gaat vormen in de regio en dat het van belang is het gebied zo goed mogelijk te ontsluiten voor e-bikes. De OV-bereikbaarheid kan -zeker over de grens- verbeterd worden.

De analyse is vertaald in twee kansenkaarten op de schaal van de gemeente en het park. Op deze kaarten worden alle kansen aangewezen die in relatie met de ontwikkeling van Glanerbrook (of in de toekomst) gerealiseerd zouden kunnen worden. Hierbij zijn de ruimtelijke componenten uit de eerste twee hoofdstukken vertaald naar vier verhaallijnen voor een gezonder Sittard-Geleen:

1. Het kleine en het grote groen versterken
2. Creëren van een gezonde actieradius
3. Gezonde leefomgeving
4. De complete wijk en buurt

Vanuit het gezondheidsonderzoek, de werksessies, de interviews met de wethouders en de kansenkaarten zijn vervolgens tien ambities gedestilleerd. Deze ambities zullen als leidraad dienen voor de transformatie en ontwerpconcept van het park en sportcomplex Glanerbrook.

De *toolbox* van hoofdstuk 4 geeft inzicht in de verschillende keuzes die er binnen bepaalde thema's gemaakt kunnen of moeten worden. Zo worden opties voor de route door het park, parkeeropties en de programmamogelijkheden in het park in beeld gebracht.

Het ambitiedocument sluit af met een inpassingsvisie waarbij de toolbox optimaal wordt ingezet, financiële consequenties buiten beschouwing latende. Dit levert een totaalbeeld op waarbij park en gebouw elkaar versterken en er wordt ingezet op een maximale gezondheidswinst voor de inwoners van Sittard-Geleen.

Structuur rapportage

Hieronder een overzicht van het proces dat doorlopen is om tot het resultaat van dit inspiratiedocument te komen. Alle onderdelen van het document zijn geschreven en geanalyseerd vanuit een gezondheidsoogpunt en impuls voor de regio.

1

Introductie Gezondheid

Relatie lichaam, ruimte en leefstijl

Gezonder worden heeft niet alleen te maken met meer beweging en sporten. Er bestaat een samenhang tussen ruimte en gezondheid. De luchtkwaliteit of geluidbelasting van de woon- of werkomgeving bepaalt bijvoorbeeld in grote mate de gezondheid van het lichaam. Het is belangrijk om samen met de ruimtelijke focus de andere componenten, zoals leefstijl en lichaam niet uit het oog te verliezen.

Ruimtelijke context

Ongezonde plekken in de stad worden vaak geassocieerd met lucht- en bodemverontreiniging. Ze liggen vaak langs infrastructuur of rond bedrijventerreinen. Als in de toekomst transport- en productieprocessen schoner worden, moeten we onze focus verbreden. Met de toenemende verstedelijking en verdichting wordt het bijvoorbeeld steeds moeilijker om nog een stille plek te vinden waar je tot rust komt. Geluid *an sich* lijkt niet een probleem, maar een voortdurende, niet te ontvluchten belasting is zwaar voor de mens. En met de steeds duidelijker wordende klimaatverandering krijgen we bijvoorbeeld meer last van pieken in regenval en wordt het in de stad soms extreem warm. Wat zijn de aandachtsgebieden van de toekomst? Zijn dat andere dan nu? En wat kunnen we daar aan doen om te grote belasting te voorkomen?

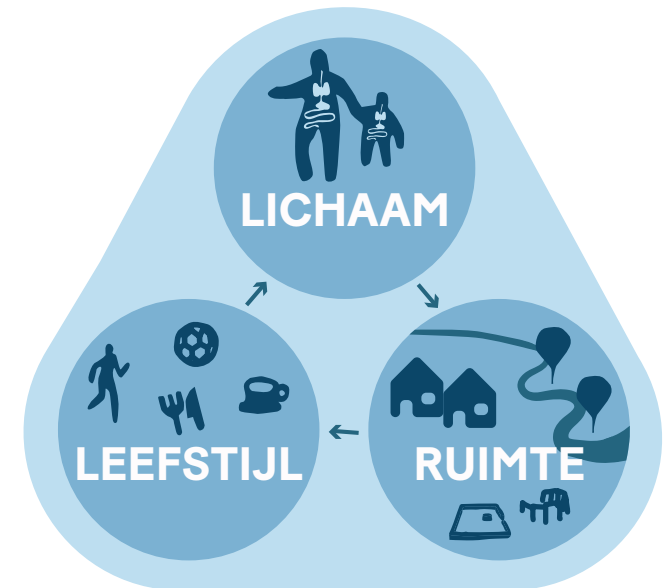
Lichaam en persoon

De ene doelgroep is veel vatbaarder voor bijvoorbeeld hittestress of geluidsoverlast dan de andere. Daarnaast kan het zo zijn dat luchtverontreiniging binnen de norm valt, maar door hittestress zodanig wordt versterkt dat het toch schadelijker is dan we toelaatbaar vinden. We moeten dus gaan kijken naar de combinatie van de kwetsbaarheid van groepen én naar de combinatie van belastende factoren in plaats van alle factoren los van elkaar te bezien.

Leefstijl en sociale context

Behalve de gezondheid van mensen, is het van belang om naar de leefstijl en sociaal-economische status van mensen te kijken. Niet alleen ben je als oudere persoon kwetsbaarder voor hittestress, je hebt ook minder mogelijkheden om op een warme dag de hitte te ontvluchten. Als je weinig verdient en je woont in een drukke wijk langs een grote weg, heb je niet de mogelijkheid om op vakantie te gaan om tot rust te komen. Gezondheid is niet uitsluitend een zaak van het lichaam (persoonsgebonden factoren), maar hangt sterk samen met leefstijl en sociale context én de ruimtelijke context waarin we ons bevinden. Deze drie determinanten van gezondheid oefenen invloed op elkaar uit.

Als je de drie determinanten op de hoekpunten van een driehoek plaatst, bevindt 'gezond zijn' zich ergens tussen 'lichaam en persoon' en 'leefstijl en sociale context'. We worden ons er echter

- Lichaam & persoon: gaat uit van de medische kennis over de invloed van omgevingsfactoren op het menselijk lichaam
- De ruimtelijke context: en de invloed die deze heeft op de menselijke gezondheid.
- Leefstijl & sociale context: bekijkt de invloed van gedrag op de gezondheid.

steeds meer van bewust dat de overstaande hoek 'ruimtelijke context' handvatten met zich mee brengt die enerzijds mensen gezonder kunnen maken, omdat de ruimte waarin zij zich bevinden gezonder is, of die bijdraagt aan of uitnodigt tot een gezonde leefstijl.

We sluiten met dit rapport aan op de zes pijlers van positieve gezondheid van Machteld Huber, die als uitgangspunt zijn verankerd in het beleid van de gemeente Sittard-Geleen. Vervolgens hebben we de uitgangspunten vertaald naar vier verhaallijnen die relevant zijn voor een goede inpassing van Glanerbrook:

1. Het kleine en grote groen: Bewegen, ontspannen en rust (tegengaan van obesitas en stress): In Geleen is groen en blauw dichtbij. Vooral op grote schaal, het Geleenbeekdal. Niet al het lokale groen blijken van hoge kwaliteit. Hier zijn vele kansen te behalen met betrekking tot de bereikbaarheid, kwaliteit en programmering (zo ook het Burgemeester Damenpark). In een aantal wijken waar kwetsbare groepen wonen is het kleine groen van groot belang voor gezondheid, vooral als het gaat om vinden van ontspanning, ontmoeting, rust en beweging. Dat vraagt iets van de kwaliteit van het groen en functie van het groen.

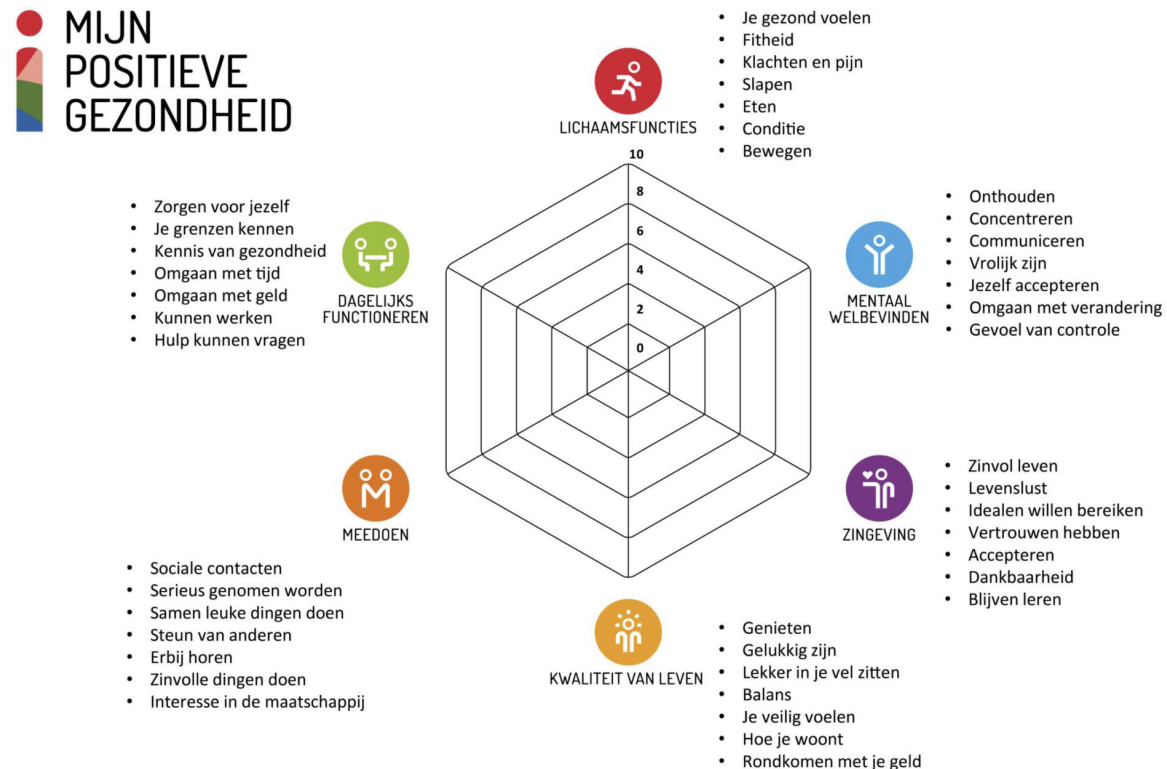
2. Gezonde Leefomgeving: Omgevingskwaliteit zoals luchtkwaliteit en geluid: Sittard-Geleen huisvest de grote chemische industrie van Chemelot. Dit levert knelpunten op met name op factoren in de leefomgeving als lucht en geluid. Chemelot wil transformeren naar een circulaire en veilige industrie met een sterke kenniscampus in

haar midden. Het centrum van Geleen zou op deze ontwikkelingen mee kunnen liften.

3. Een gezonde actieradius: Eenzaamheid (ouderen) en veiligheid (kinderen): Geleen vergrijsd, vanuit de kleine actieradius van deze doelgroep is het een kracht om synergie op te zoeken. Synergie op inrichting levert iets op voor jonge en oude doelgroepen en alles wat daartussen zit. Kansen kunnen benut worden door het betrekken van bijvoorbeeld scholen en gezonde programmering in het Burgemeester Damenpark.

4. De complete wijk en buurt: Sociaal-economische aspecten: De ongezonde wijken in Geleen zijn wijken waar armoede een belangrijke factor is en de zorgkosten hoog zijn. De sociale problematiek in deze gebieden vraagt een hoge mate van aandacht om de negatieve spiraal om te buigen. Kunnen we meer kwalitatieve, gezonde ontmoetingsplekken toevoegen?

Op de volgende bladzijdes wordt de gezondheidsdiagnose van de wijken rondom Glanerbrook en burgemeester Damenpark getoond.

Gezondheid regio in het nieuws

De huidige gezondheidscijfers van Sittard-Geleen staan momenteel niet in een goed daglicht. Hoe kan de ontwikkeling rondom Glanerbrook in Geleen zorgen voor een gezondheidsimpuls van de regio?

DL NIEUWS REGIO SPORT LIFESTYLE OPINIE CORONAVIRUS PUZZELS

In Heerlen wordt het minst gesport, ook Sittard-Geleen en Venlo scoren slecht

18-11-2020 om 19:46 door Siebrand Vos

De familie Walraven uit Thorn rende eerder dit jaar een marathon van Vaals naar Maastricht. Afbeelding: Johannes Timmermans

f t in

Van de grootste vijftig gemeenten in Nederland wordt in Heerlen het minst gesport. Ook Sittard-Geleen en Venlo scoren slecht. Dat leert onderzoek van Atlas voor Gemeenten. Amersfoorters zijn het sportiefste.

DL NIEUWS REGIO SPORT LIFESTYLE OPINIE CORONAVIRUS PUZZELS

DL Plus-artikelen zijn exclusief voor abonnees van De Limburger. Verder lezen >

Zorgen PvdA-fractie om 'kansenkloof' in wijken Sittard-Geleen

15-10-2020 om 11:48 door Laurens Schellen

Afbeelding: ANP/Rico Kooze

f t in

De PvdA-fractie in Sittard-Geleen maakt zich ernstige zorgen over de toenemende kansengelijkheid in diverse wijken van de fusiestad.

wonenden-glanerbrook-gewaarschuwd-voor-mogelijke-geuroverlast/

nl Nieuws Sport Gemeenteberichten Agenda Zakennieuws Weer Foto's Contact

Omwonenden Glanerbrook gewaarschuwd voor mogelijke geuroverlast

Door: stitardgeleen Datum: 04 november 2020 16:20 Laatste update: 04-11-2020 06:57

Foto: Sittard-Geleen nieuws.nl

Glanerbrook verricht momenteel onderhoudswerkzaamheden aan de koelinstallatie van de ijsbaan.

De oude ammoniakruil, onderdeel van het koelsysteem, wordt vervangen door een nieuwe. De onderhoudswerkzaamheden duren naar verwachting twee weken.

Een daartoe gespecialiseerd bedrijf voert de werkzaamheden uit en neemt voorzorgsmaatregelen om geuroverlast voor de omwonenden zoveel mogelijk te voorkomen. Desondanks, zo bant Luc Glanerbrook weten, kan de omgeving toch last hebben van een sterke ammoniakreuk. Vanwege de lage concentratie van ammoniak is er geen gevaar vanuit voor de gezondheid.

NOS Nieuws Sport Uitzendingen

'Beperken van uitstoot lachgas bij Chemelot is klimaatklapper en een koopje'

ASP

Drie fabrieken op industrieterrein Chemelot in Limburg hebben jarenlang onopgemerkt grote hoeveelheden lachgas uitgestoten. Lange tijd is daar niets aan gedaan, maar dat kan wel voor een relatief klein bedrag. Dat zegt Martien Visser, lector energietransitie aan de Hanzehogeschool Groningen.

NRC kwam erachter dat de uitstoot van de fabriek 50 procent hoger ligt dan tot nu toe aangenomen. Dat terwijl lachgas als broeikasgas 265 keer zo sterk is als CO2. Lachgas is schadelijk voor het milieu, maar er zijn geen wettelijke beperkingen.

toetingsdagen-voor-senioren-in-sittard-geleen/

nl Nieuws Sport Gemeenteberichten Agenda Zakennieuws Weer Foto's Contact

Ontmoetingsdagen voor senioren in Sittard-Geleen

door: stitardgeleen Datum: 13 september 2020 16:28 Laatste update: 19-09-2020 12:48

Sociale contacten en fysieke activiteit zijn belangrijk voor het welzijn van mensen, zeker voor ouderen.

1139910

De Limburger

NIEUWS REGIO SPORT LIFESTYLE OPINIE CORONAVIRUS PUZZELS

BINNENLAND BUTENLAND ECONOMIE VIDEO OVERLEVENSBERICHTEN

Beter zakendoen met design
Lidmaatschappen vanaf €299 per maand, excl. btw.

VERGUNNING
Chemelot mag afvalwater blijven lozen in beek

05-10-2020 om 07:02 door: sara vanlaggenhove

Chemelot
Afbeelding: Stefan Knippen

f t in

DL NIEUWS REGIO SPORT LIFESTYLE OPINIE CORONAVIRUS PUZZELS

DL Plus-artikelen zijn exclusief voor abonnees van De Limburger. Verder lezen >

Trendbreuk Zuid-Limburg: hoe raakt het zuiden de Limburgfactor kwijt?

05-10-2020 9 om 06:00 door: Benni Barnhart

Afbeelding: Marco Jeurissen

f t in

NOS Nieuws Sport Uitzendingen

Weer poeder uit chemische fabriek Chemelot

MOS NIEUWS • BINNENLAND • 25-07-2015, 06:07

Uit een chemische fabriek op het Chemelot-terrein in Geleen is vannacht opnieuw poeder geleukt en in de omgeving terechtgekomen. Een veiligheidskep ging open waardoor het poeder kon ontsnappen. Het is nog niet duidelijk hoe dat heeft kunnen gebeuren. Volgens omwonenden was een hard, buidelend geluid te horen.

Chemelot waarschuwt op zijn website voor de poedersluisstoot. De fabriek is stilletje en de oorzaak wordt verder onderzocht. Chemelot zegt dat het poeder afwasbaar is met water en zeep. Volgens woordvoerder Klaas Bos is het poeder niet schadelijk voor de gezondheid. "Het is gewoon kunststof, dus het is niet schadelijk als je het aantakt, maar je moet het natuurlijk niet opeten."

Vaker problemen

Het gaat vaker mis bij Chemelot. Begin deze maand was er eenzelfde soort incident. Ook toen lekte poeder uit een fabriek en bracht Chemelot dezelfde waarschuwing naar buiten. Het ging om een poeder waar kunststof van wordt gemaakt. Afgelopen weekend kwamen er vlokken schuim met nafta van het Chemelot-terrein in woonwijken in Geleen terecht.

Ouderen die niet of nauwelijks in contact komen met anderen, bewegen doorgaans ook niet veel. En dat heeft een negatief effect op hun gezondheid. Door ouderen deet te laten nemen aan sociale activiteiten, blijven zij actief. In de gemeente Sittard-Geleen worden daarom in 2020 in elk stadsdeel ontmoetingsdagen georganiseerd, speciaal gericht op senioren.

Burgers van 50 jaar en ouder zijn verken bij een ontmoetingsdag in hun stadsdeel. Tijdens deze middag staan het sociale aspect, andere activiteiten, met elkaar in gesprek gaan en samen actief bezig zijn centraal. Senioren ervaren hoe positief hun gezondheid is en gaan zelf aan de slag met leuke en leerzame activiteiten gericht op voeding en bewegen.

Actief blijven deelnemen aan de samenleving

Veel ouderen zien de samenleving snel veranderen. Om dat bij te kunnen komen, is het belangrijk dat ze op de hoogte blijven van de ontwikkelingen. Explore informeert de ouderen daarom tijdens de informatiedagen ook over bewegingsbod in de buurt en helpt de mensen inzien nodig op weg naar een activer en sociaal leven. Blijven bewegen is immers belangrijk voor de gezondheid, zelfstandigheid en zelfvertrouwen van iedere senior. Bovendien draagt het bij aan het gevoel dat ouderen actief onderdeel zijn en

Chemelotcomplex Chemelot in Geleen heeft de nieuwe vergunning voor het lozen van afvalwater nog niet op orde, maar mag voorlopig toch volgens de oude vergunning het water via de zijtak van de Ur laten stromen. Deze komt uit in de Maas.

De oude vergunning dateert volgens Joette van Wierich, lid van het dagelijks bestuur van het Waterschap Limburg, uit mei 2016 en is gebin 2019 door de Raad van State nog „voldoende up-to-date” verklaard.

Uiteenlopende achterstanden in Zuid-Limburg gezamenlijk inlopen: dat is de ambitie van de vele partijen achter de Trendbreuk Zuid-Limburgers zijn ongezonder, lager opgeleid en vaker werkloos dan andere Nederlanders en talloze projecten hebben daar de afgelopen decennia hoegenaamd niets aan veranderd. Hoe komt het dat Zuid-Limburg onderaan alle lijstjes bungelt?

Beleidsdocumenten

Op tal van gebieden kan Zuid-Limburg vooruitgang boeken: een hogere arbeidsparticipatie, een lager (jeugd)zorggebruik, minder risico op onderwijsachterstanden, een hogere levensverwachting en een gezondere leefstijl. Hieronder een overzicht van de verschillende documenten ter verbetering van de gezondheid.

Zuid springt eruit, nota gezondheidsbeleid 2020-2030: ambitie om achterstanden ten opzichte van de rest binnen het land binnen 10 jaar met 25 procent in te lopen en zo daadwerkelijk een trendbreuk te realiseren.

Sportakkoord tussen gemeente Sittard-Geleen en verenigingen, sportaanbieders en maatschappelijke organisaties om sport en bewegen voor alle inwoners van Sittard-Geleen leuk en toegankelijk te houden.

Zuid-Limburg, gezondheidsrapportage jeugd 0-18 jaar: jaarlijks wordt iedere gemeente voorzien van een jeugdprofiel op basis van cijfers van de Jeugsgezondheidszorg, aangevuld met belangrijke cijfers uit andere bronnen.

Limburgse Netwerkaanpak 2020-2023: een driejarig experiment waarbij in Limburg zorgverzekeraars en gemeenten samen investeren in een aanpak die overgewicht en obesitas onder kinderen reduceert en de kwaliteit van leven bevordert.

Wethouders en beleidsmedewerkers

Voor het opstellen van deze visie zijn meerdere sessies met wethouders en beleidsmedewerkers georganiseerd over de ontwikkeling van Glanerbrook. Hieronder een samengevat overzicht van de opgehaalde reacties.

- **Evenemententerrein voor sport**
- Positionering van Sittard Geleen in de regio, kans voor aantrekken mensen
- **Mobiliteitsopgave:** gebruik van andere type mobiliteit om beweging te stimuleren

Wethouder Leon Geilen

Kansen

- **Overkapping:** iconisch karakter / kapstok / overkapping waar overheen gelopen kan worden / groen (denk ook aan energiebehoefte)
- Terugkomen van **Water** = win win situatie
- Ruimte voor **alle doelgroepen** om te bewegen
- Ruimtelijke en programmatische **relatie centrum – park**
- **Van park naar park lopen mogelijk maken**

Wethouder Ton Raven

- **Programmering afstemmen op behoefte gebruikers**
- Samenwerking met scholen
- Zorgen voor veilige routes en plekken in het park
- Ook een gezonde programmering in het park
- Mogelijkheden voor spontaan ontmoeten
- Jongeren bereiken

Jenny Sendscheid, Daphne Kagelmaker en Regine Adriaanse (maatschappelijke ontwikkeling)

Gezondheidsonderzoek

Alle voorstellen die later in dit inspiratiedocument gedaan worden, komen voort uit de wens Sportcomplex Glanerbrook als gezondheidsimpuls voor de regio te laten zijn. Hiervoor hebben wij eerst een gezondheidsanalyse van de gemeente Sittard-Geleen gedaan om te weten met welke cijfers en diagnoses we te maken hebben.

Het doel van het gezondheidsonderzoek:

- Hoe staat het met de gezondheid van de wijk / stad / gemeente Sittard-Geleen?
- Hoe kan de renovatie van het sportcomplex en haar inpassing in het park en de wijk bijdragen aan een verbetering van de gezondheidstoestand?

Opzet onderzoek

1. Demografisch profiel van de gemeente Sittard-Geleen
2. Inzichten fysieke, mentale en social gezondheid Sittard-Geleen en andere ruimtelijke componenten
3. Gezondheidsdiagnose
4. Vier verhaallijnen
5. Geraadpleegde bronnen

1. Demografisch profiel van de Gemeente Sittard-Geleen

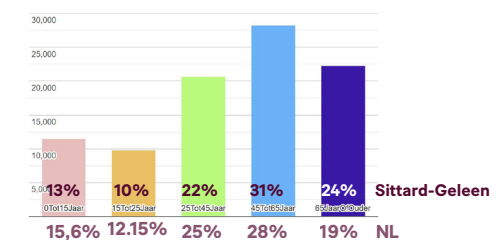
- In 2001 ontstond de huidige gemeente Sittard-Geleen met daarin Sittard, Geleen en Born. Het aantal inwoners is met 5.531 inwoners afgenomen van 97.953 in 2002 tot 92.422 in 2020.
- Een derde van de mensen woont in Geleen (31.670)
- 5% daling van het aantal inwoners per jaar. Mensen vertrekken door minder mogelijkheden voor opleiding en/of werk.
- Het besteedbare inkomen per huishouden is in vergelijking met Nederland lager (€ 42.600 Nederland vs €38.300 in Sittard-Geleen CBS, 2017).
- Het gemiddelde inkomen per inwoner is €25.400 en in vergelijking met Nederland ook fors lager (€36.000)
- 21% van huishoudens zijn eenpersoonshuishoudens (in Nederland 36%)

Aantal inwoners per jaar (5% daling)

Flinke afname inwoners, in Nederland gemiddeld 12% groei

Inwoners naar leeftijd in de gemeente Sittard Geleen

Fors hoger aantal 65 jarigen of ouder. (24% Sittard-Geleen, 19% NL)

Gemiddeld inkomen per inwoner (€25.400)

Gemiddeld inkomen Nederland in 2020 is 36.000 bruto, Sittard Geleen heeft flink lager inkomen, gemiddeld (25.400).

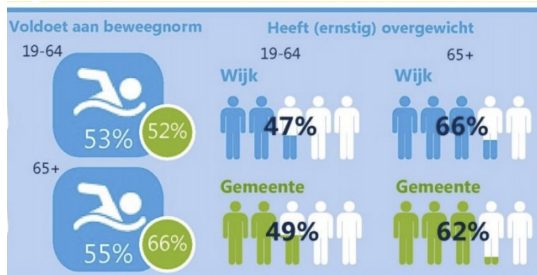
Inzichten gezondheid Sittard-Geleen

Gezondheid bestaat uit zowel fysieke, mentale als sociale factoren. We kijken hier naar de cijfers van de gemeente en de wijken die aan het park liggen (dit zijn de wijken Geleen-Centrum, Oud Geleen incl. Haesselderveld, Kluis en Geleen Noord). Op basis van deze analyse zijn de volgende diagnoses voorgesteld.

Inzichten fysieke gezondheid Sittard-Geleen:

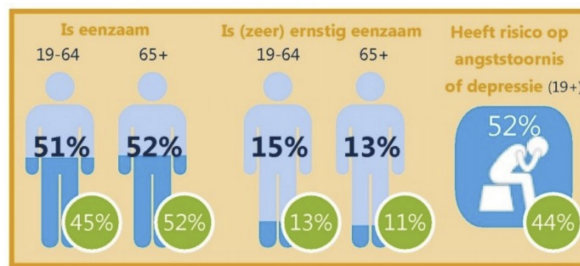
- 62% van de 65+ heeft (**ernstig**) overgewicht, ook al voldoet 66% aan de bewegingsnorm. Er is zeker nog ruimte om fysieke activiteit te stimuleren.
- In de buurten rondom het Glanerbrook ligt het overgewicht nog hoger en schommelt de bewegingsnormvoldoening tussen 55 en 75%.
- 30% van de inwoners van Sittard-Geleen heeft een chronische aandoening wat een stuk lager ligt dan het landelijke gemiddelde van 50%.
- Er wordt nog redelijk veel gerookt in Sittard-Geleen – 24% in vergelijking met het landelijke gemiddelde van 21.7%. In Geleen-Centrum ligt dit nog een stuk hoger (37%).
- Er is een aanzienlijk hoger overmatig alcoholgebruik dan in de rest van NL. 17% tegenover een landelijk gemiddelde van 8.5%.

Inzichten mentale gezondheid Sittard-Geleen:

Wijkprofiel van de wijk Geleen-Centrum
bron: Gezondheidsatlas Zuid-Limburg

- Ca. 50% van de bevolking (jong en oud) zegt zich eenzaam te voelen en 11 tot 13% is sterk eenzaam. In de wijk Geleen-Centrum ligt dit percentage nog hoger (15%). Dit is hoger dan het landelijke gemiddelde van 43% al ligt het percentage ernstig eenzamen wel in lijn met het landelijke gemiddelde van ca. 10%.
- Daarnaast loopt 44% van de bevolking risico op angststoornis of depressie. In de wijk Geleen-Centrum is dit nog hoger (52%) : er is duidelijk een hoog risico op mentale aandoeningen.

Wijkprofiel van de wijk Geleen-Centrum
bron: Gezondheidsatlas Zuid-Limburg

Inzichten sociale gezondheid Sittard-Geleen:

- Er wordt relatief weinig aan vrijwilligerswerk gedaan (tussen 21% en 28%) in Sittard-Geleen. Het landelijke gemiddelde ligt op 46.7% en dus een stuk hoger. Deelnemen aan vrijwilligerswerk zegt in bepaalde mate iets over sociaal engagement, sociale cohesie, eenzaamheid en buurtbinding.
- Sittard-Geleen is een gemeente waar het inkomen relatief laag is en met lagere opleidingsniveaus dan gemiddeld. Dit heeft een impact op de financiële gezondheid van de bevolking en op hun zelfredzaamheid.

Gemeente: Sittard-Geleen	
Gebied	Vrijwilligers (%)
Gemeente	
Wijk 00 Limbrichterveld	22
Wijk 01 Sittard	23
Wijk 02 Overhoven	23
Wijk 03 Munstergeleen	26
Wijk 04 Guttecoven	28
Wijk 05 Geleen	21
Wijk 06 Holtum-Born	25
Wijk 07 Obbicht en Papenhoven	28

Aantal vrijwilligers per wijken in de gemeente, Geleen scoort laag op percentage vrijwilligers voor provinciale stad

Inzichten gezondheid Sittard-Geleen

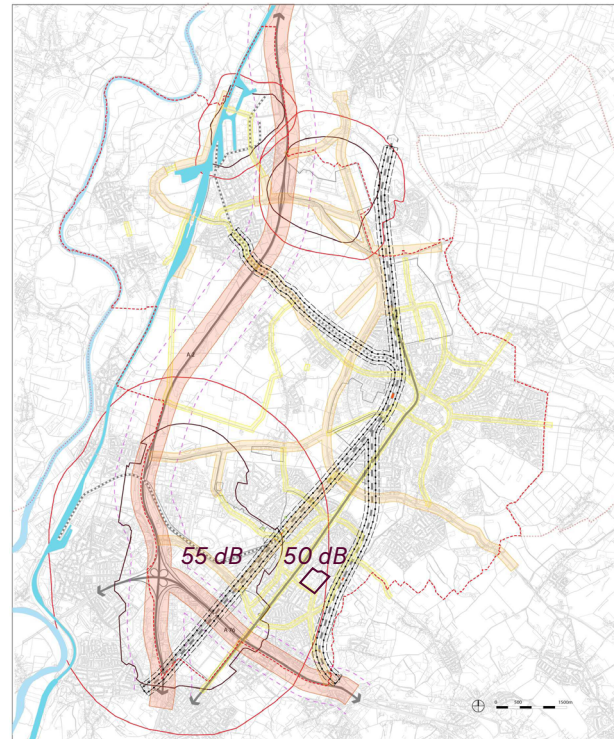
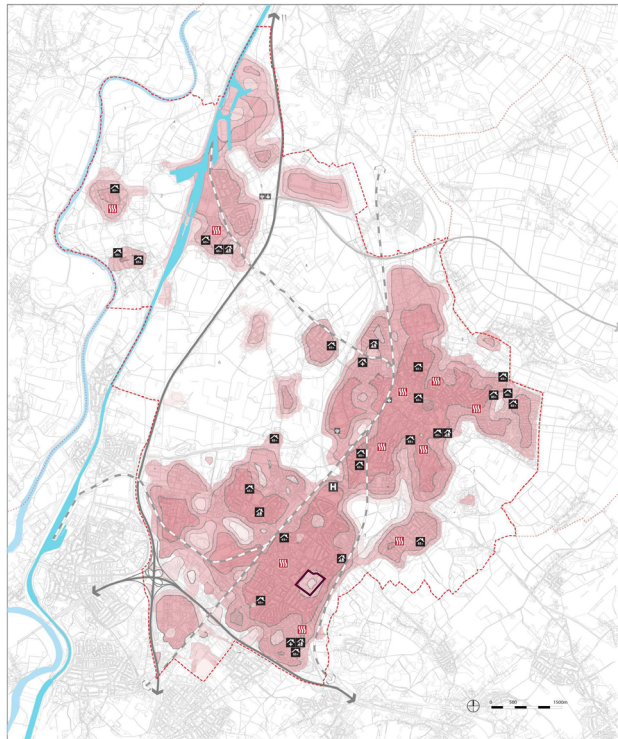
Bijkomende ruimtelijke componenten

a. Hittestress: Glanerbrook ligt in een zone met een hoog risico op hittestress (20 tropische nachten per jaar). Er dient gekeken te worden hoe het park kan bijdragen in het verlagen van de hittestress zodat inwoners en bezoekers ook op warmere dagen fysiek actief kunnen zijn en verkoeling vinden.

b. Luchtvervuiling: "De gemeten jaargemiddelde concentraties van de luchtverontreinigende componenten vertonen een langjarige daling. Gerelateerd aan de Europese normen is de luchtkwaliteit in Limburg de afgelopen jaren in het algemeen redelijk tot goed. Gerelateerd aan de WHO advieswaarden, die lager liggen dan de grenswaarden, is gericht werken aan verbetering

van de luchtkwaliteit nog steeds van belang. De WHO advieswaarden voor PM 2,5 bijvoorbeeld worden in Nederland nergens gehaald." (*Extract Luchtmeetnet Limburg*). Er dient dus rekening gehouden te worden met de gewoonlijke luchtvervuilingsgraad in NL, zijnde het afbouwen van gemotoriseerd verkeer.

De nabijheid van de chemische industrie heeft een slechte invloed op de waargenomen gezondheid van de bewoners rondom Chemelot.

kaart Kwetsbaarheid hitte

bron: Omgevingsvisie Sittard-Geleen 2016

kaart Geluid

bron: Omgevingsvisie Sittard-Geleen 2016

Gezondheidsdiagnose

Op basis van het onderzoek verdienen de volgende gezondheidsaandoeningen de meeste aandacht: **overgewicht & diabetes, eenzaamheid & sociaal isolement, angststoornissen & depressie en een lage sociale cohesie. Op deze pagina wordt de gezondheidsdiagnose gekoppeld aan voorbeelden van ruimtelijke componenten ter verbetering van verschillende gezondheidsproblematiek. Hoe kunnen ruimtelijke ingrepen rondom Glanerbrook zorgen voor een verbetering in de gezondheidsproblematiek? Verderop in dit document worden referenties gegeven per ruimtelijk component.**

GEZONDHEIDSPROBLEMATIEK SITTARD- GELEEN				
	Overgewicht en diabetes	Eenzaamheid en sociaal isolement	Angststoornissen en depressie	Sociale cohesie en buurtbinding
Voorbeelden van ruimtelijke componenten ter verbetering van gezondheidsproblematiek	<ul style="list-style-type: none"> • Aanwezigheid van kwalitatief groen binnen wandel- en fietsafstand • Aanwezigheid van goede en veilige fiets- en wandelinfrastructuur • Nabijheid van (gezonde) voorzieningen (binnen 15 min wandel en fietsafstand) • Toegankelijke buitensport plekken • Uitdagende speelobjecten zijn aantrekkelijk en verleiden om te bewegen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Toegankelijke en kwalitatieve publieke ruimte en verblijfsruimte • Gemiddelde pendeltijden niet hoger dan 35 min • Gemengde demografie per wijk • Inclusieve infrastructuur en publieke ruimte (voor 8 tot 88 jaar) • Nabijheid van voorzieningen (binnen 15min wandel en fietsafstand) 	<ul style="list-style-type: none"> • Geluidsoverlast (o.a. verstoring van bioritme) • Lichtvervuiling (o.a. verstoring van bioritme) • Algemene veiligheid en een schone stad/wijk • Inclusieve infrastructuur en publieke ruimte (voor 8 tot 88 jaar) • Toegang tot kwalitatief groen ('<i>nature deprivation</i>') • Ontmoetingsplekken voor jong en oud, veilig bereikbaar binnen rollator-afstand 	<ul style="list-style-type: none"> • Omliggende kernen zijn op een duurzame manier verbonden met elkaar • Diversiteit in ontmoetingsplekken • Voorzieningen sluiten aan op doelgroep plus behoeftes • Bottom-up initiatieven worden gestimueerd, flexibiliteit noodzakelijk

4 Verhaallijnen:

Het kleine en grote groen

Een gezonde actieradius

Gezonde leefomgeving

De complete wijk en buurt

Vier verhaallijnen

In de rest van dit document koppelen we ruimtelijke componenten ter verbetering van gezondheidsproblematiek aan elk hun eigen verhaallijn. Vanuit trends en ontwikkelingen rondom eerder gedaan gezondheidsonderzoek (Toekomstagenda onderzoek gezondheid en verstedelijking PosadMaxwan 2018) zijn de volgende 4 verhaallijnen ontstaan:

Het kleine en grote groen

- Thematisering van het groen in de stad
- Groene connecties met scholen zijn belangrijk
- Parken zijn ingericht met horeca en sanitaire voorzieningen en zitgelegenheden
- Het groen in steden is de stepping stone naar omliggende grote groengebieden
- Water zuivert je lichaam, bij publieke plekken kun je dit gratis aanbieden
- Diversiteit aan planten
- Koppel het grote met het kleine groen, goed gestructureerde routes van stad naar buiten
- Verbeteren waterkwaliteit, open water kan gebruikt worden voor bijvoorbeeld een waterspeeltuin

Een gezonde actieradius

- Bereikbaar voor jong en oud
- Voldoende voorzieningen en ontmoetingsplekken, bereikbaar binnen rollatorafstand
- Autovrij kindlint door de omliggende wijken
- Multifunctionale accommodatie als buurtgebouw om meerdere doelgroepen te bedienen in de wijk
- Toegankelijke buitensport plekken, zoals bijvoorbeeld ouderengym
- Aantrekkelijke veilige routes zoals brede stoepen, veilige oversteekplaatsen en verlichting.
- Diversiteit in ontmoetingsplekken voor verschillende groepen
- Voldoende bankjes langs de routes
- Programma's voor ouderen
- Kinderen en ouderen samen, richt buitenruimte intergenerationeel in
- Aantrekkelijke ontmoetingsplekken op korte afstand
- Bereikbaar groen en blauw
- Uitdagende speelobjecten zijn aantrekkelijk en verleiden om te bewegen
- Goede voorbeelden worden gekopieerd

Gezonde leefomgeving

- Kansen voor groengebieden en gezonde schoolomgevingen
- De luchtkwaliteit en het geluidsoverlast verbeteren
- Omliggende kernen zijn op een duurzame manier verbonden met elkaar
- Duidelijke orientatie en routing
- Thematisering van het groen, zo krijgt het een bestemming
- Toegankelijkheid van het groen, zo wordt het meer gebruikt
- Om ruimte te winnen voor gezonde beweegruimte is een strategische parkeeroplossing nodig
- Hittestress in balans brengen
- Goede balans tussen rust en reuring

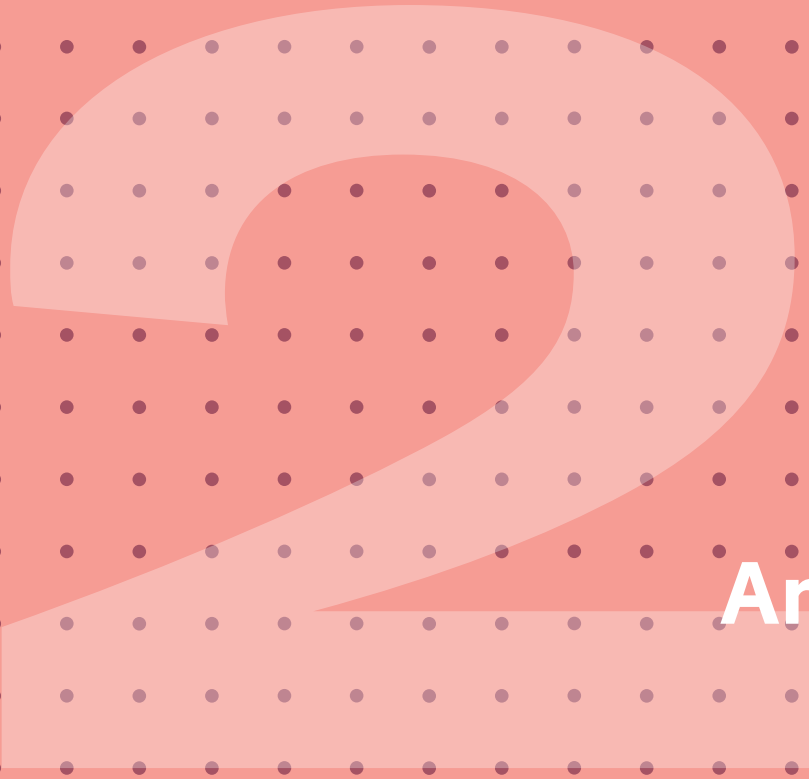
De complete wijk en buurt

- Voorzieningen sluiten aan op doelgroepen plus behoeftes
- Routes verduidelijken
- Bottom-up initiatieven worden gestimuleerd
- Door programma's leren mensen over bijvoorbeeld gezond voedsel, ontmoeten ze elkaar en ontspannen samen
- Flexibiliteit geeft ruimte voor bottom-up initiatieven
- Veilige buitenruimtes
- Aantrekkelijke routes met schone lucht

Geraadpleegde bronnen

- Gezondheidscijfers wijk Geleen Centrum:
https://www.gezondheidsatlaszl.nl/assets/doc/wijkprofielen/sittard-geleen/Sittard-Geleen_Geleen-Centrum.pdf
- Gezondheidsrapport Zuid-Limburg
Leefomgeving https://www.gezondheidsatlaszl.nl/assets/doc/Infographic_Leefomgeving.pdf
- Gezondheidsfactsheet Zuid-Limburg Jongeren
https://www.gezondheidsatlaszl.nl/assets/doc/Factsheet_prov_rapportage_Limb_2019_V2_interactief.pdf
- Landelijk gemiddeld aantal rokers
<https://www.trimbos.nl/kennis/cijfers/cijfers-roken#:~:text=In%202019%20rookte%2021%2C7,sigaretten%20of%20shagies%20per%20dag.>
- Overmatig alcoholverbruik landelijke cijfers
<https://www.volksgezondheidenzorg.info/onderwerp/alcoholgebruik/cijfers-context/huidige-situatie#node-alcoholgebruik-volwassenen>
- Eenzaamheid landelijke cijfers
<https://www.volksgezondheidenzorg.info/onderwerp/eenzaamheid/cijfers-context/huidige-situatie#node-eenzaamheid-naar-geslacht>
- Landelijke cijfers vrijwilligerswerk
<https://www.volksgezondheidenzorg.info/onderwerp/participatie/cijfers-context/vrijwilligerswerk#node-vrijwilligerswerk-naar-leeftijd>
- Klimaateffecten Sittard-Geleen
<https://klimaatadaptatienederland.nl/>
- Klimaatrapport met risicokaart Sittard-Geleen
https://klimaatadaptatienederland.nl/publish/pages/116505/stresstest_light_sittard-geleen_interactief.pdf
- Kaart luchtkwaliteit Zuid-Limburg
<https://www.atlasleefomgeving.nl/kaarten?config=3ef897de-127f-471a-959b-93b7597de188&gm-x=150000&gm-y=455000&gm-z=3&gm-b=1544180834512,true,1;1544969872207,true,0.8;>
- Verslag luchtkwaliteit Zuid-Limburg
https://www.luchtmeetnet-limburg.nl/upload/images/pdf---Luchtkwaliteit-Limburg_febr-16.pdf?ActLbl=klimaateffecten&ActLtdt=160369
- Kwetsbare hitte
https://www.sittard-geleen.nl/Bestuur/Beleid/Visie_en_beleid/Omgevingsvisie_2016

Analyse

Positionering

Gemeente Sittard-Geleen is een deel van de Euregio Maas-Rijn. De gemeente ligt op een unieke locatie: zeer dichtbij de grenzen met België en Duitsland.

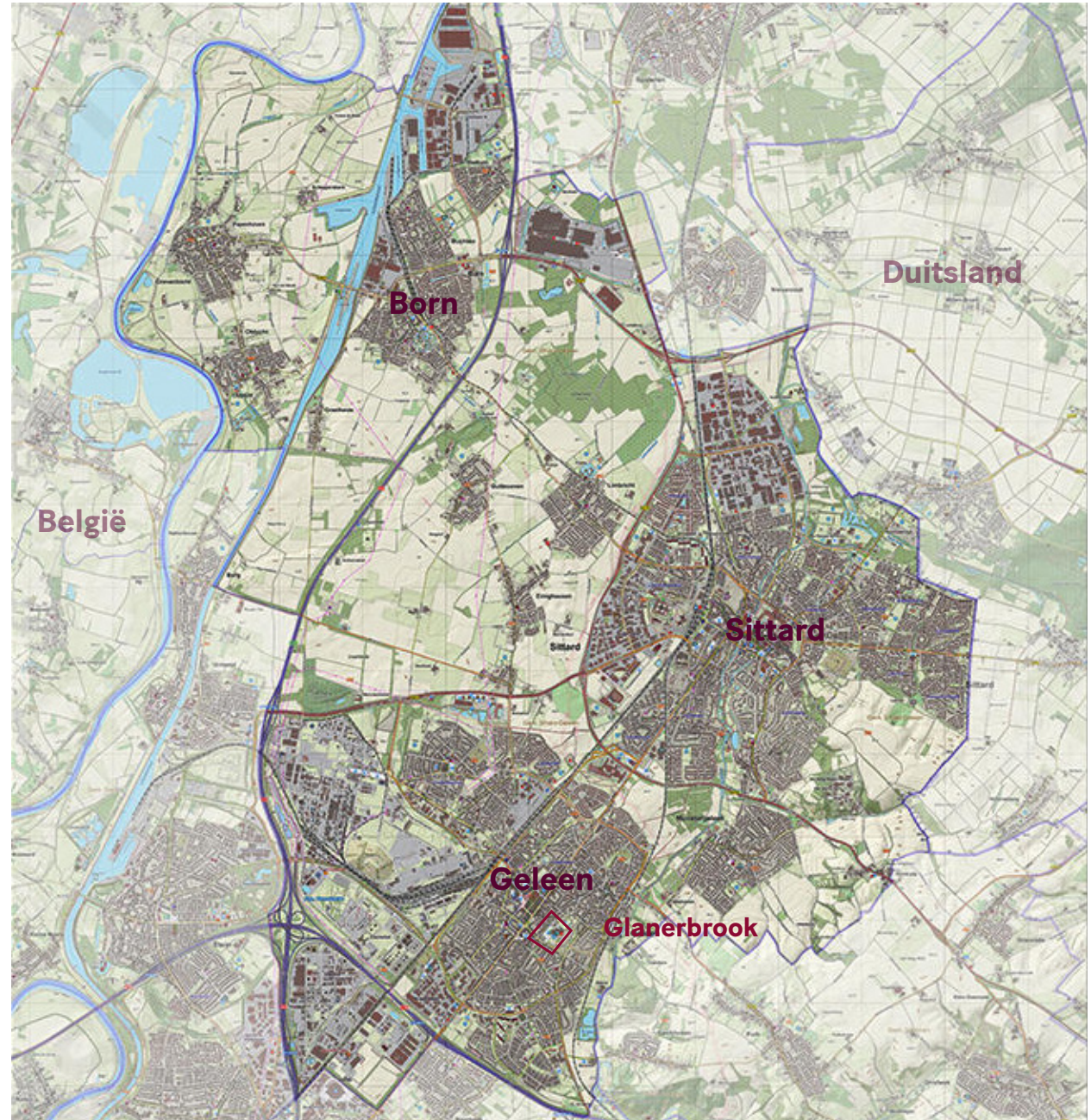
Sittard-Geleen

Sportcentrum Glanerbrook en het naastgelegen Burgemeester Damenpark bevinden zich in de gemeente Sittard-Geleen. Sittard-Geleen is gesitueerd in het zuiden van de provincie Limburg, 24 kilometer ten noorden van de provinciale hoofdstad Maastricht. Sittard-Geleen ligt in het overgangsgebied van Midden-Limburg en het Zuid-Limburgse heuvelland, het smalste deel van Nederland.

De gemeente ligt tussen de grote infrastructuur van de regio. Dit resulteert in een goede autobereikbaarheid, maar op lokaal niveau werken de doorsnijdingen als ecologische en recreatieve barrières. Industriecluster Chemelot ligt aan de westzijde van Geleen en is een historisch belangrijke industriële locatie van Zuid-Limburg waar 8.000 mensen werken.

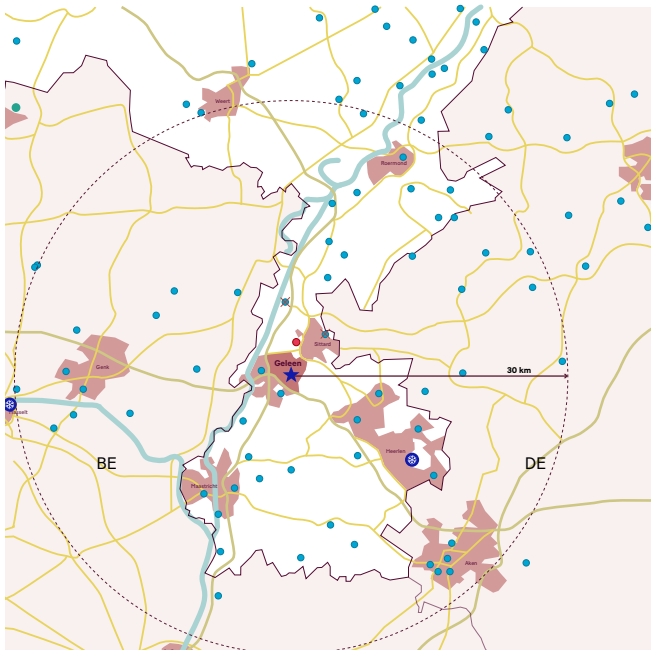
De gemeente ligt aan de rand van het Geleenbeekdal, een afwisselend natuurgebied. Veel recreatieve structuren lopen hier langs de boomgaarden, graslanden en hellingbossen.

De kernen van Geleen en Sittard kennen een hoge leegstand in het winkelgebied (12,5%), de hoogste in Nederland. Ook is er een kenmerkend hoger niveau misdrijven en overlast op te merken in de gemeente (CBS).

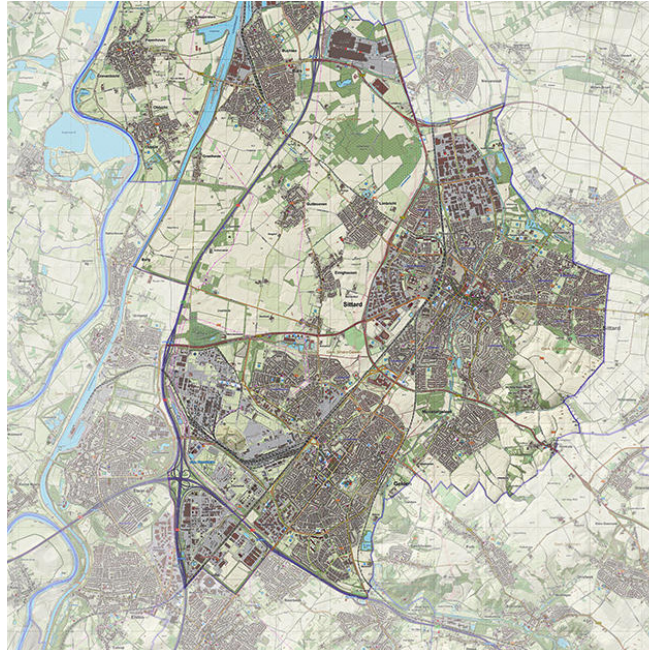
Drie schaalniveaus

In dit project werken wij op 3 verschillende schaalniveaus, met elk hun eigen analyse en beschrijving van kansen op het gebied van gezondheid. Hieronder worden de verschillende onderdelen per schaalniveau kort toegelicht.

Euregio Maas-Rijn

- Recreatie
- Bereikbaarheid
- Gezondheidskansen voor de regio

Gemeente Sittard-Geleen

- Mobiliteit
- Beweging: fietsen en hardlopen
- Recreatieve verbindingen
- Voorzieningen en actieradius

*De kaarten op deze schaal bevatten niet altijd te gehele gemeente, in verband met de leesbaarheid van de kaarten. Wanneer de uitsnede van de kaart afwijkt van de gemeentegrens betekent dat er geen relevante informatie op het gedeelte van de bewuste kaart aanwezig is.

Park en omgeving

- Sporthistorie Burgemeester Damenpark
- Huidig gebruik park
- Huidig gebruik gebouw
- Observatie locatiebezoek
- Kansen
- Knelpunten
- Conclusie

EUREGIO MAAS-RIJN

Euregio Maas-Rijn: recreatie

Dichtsbijzijnde Nederlandse 50-meter wedstrijdabad is in Eindhoven (62 km) Tongelreep. Het Vitusbad in Monchengladbach (65km), Duitsland is nummer 2.

- In de omgeving zijn er vele binnen- en buitenzwembaden van kleinere omvang.
- Zwembad de Hateboer moet haar bezoekers gaan verplaatsen naar Glanerbrook, ook de Belgische en Duitse sporters hopen ze te verwelkomen in Geleen.

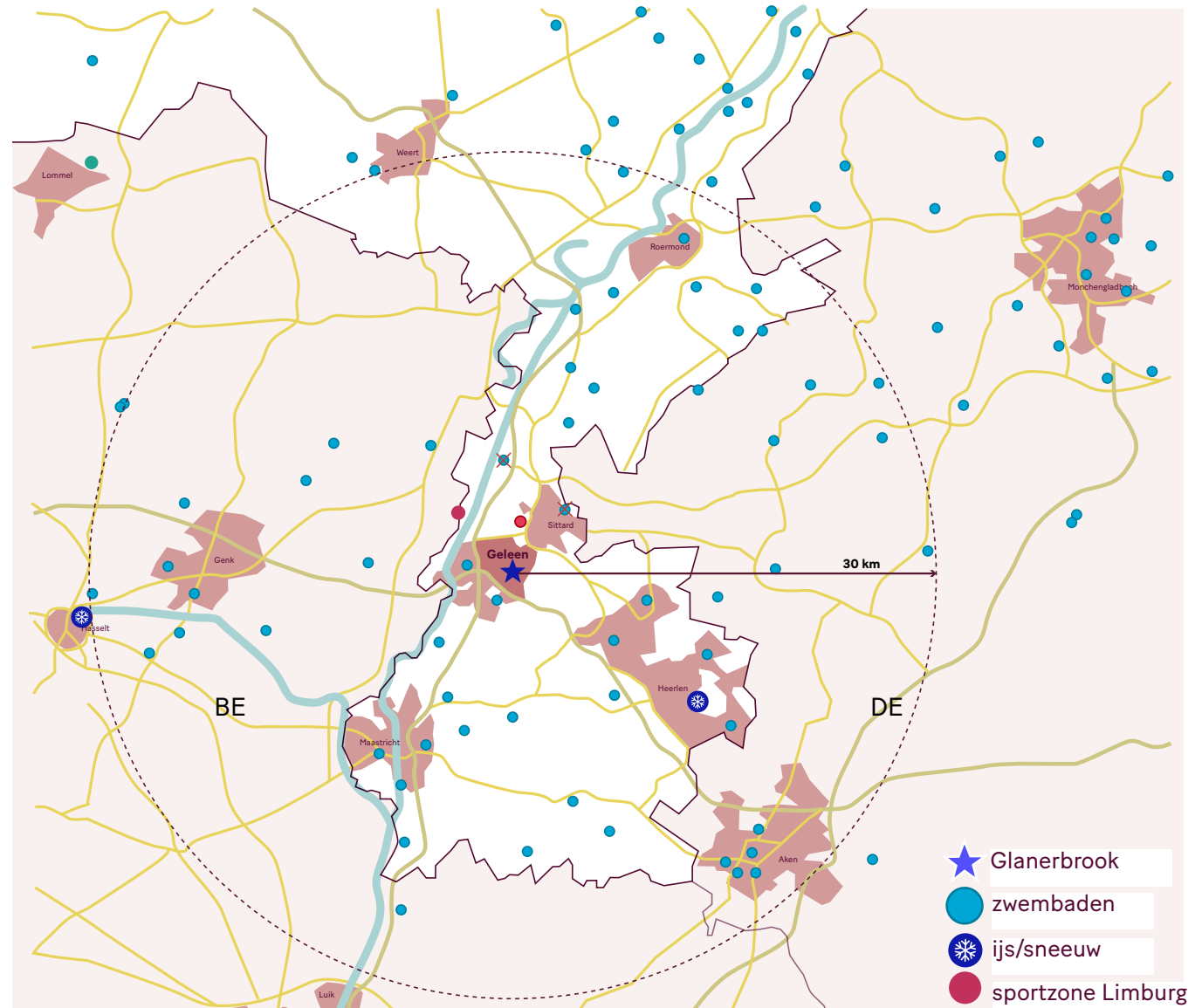
Er zijn slechts 2 plekken in de regio waar mensen kunnen schaatsen jaarrond (binnen)

- Glanerbrook, Geleen (NL): binnen ijshockeybaan
- Hasselt (BE) indoor schaatspiste (60mx30m)

Er is 1 andere locatie voor wintersport

- SnowWorld Landgraaf

Een andere plek voor recreatie en sport in de regio is Sportzone Limburg in Sittard. Er zijn veel verschillende locaties om te sporten: Tom Dumoulin Bike Park, atletiekhal en atletiekbaan, Fortuna stadion en hockeyvelden.

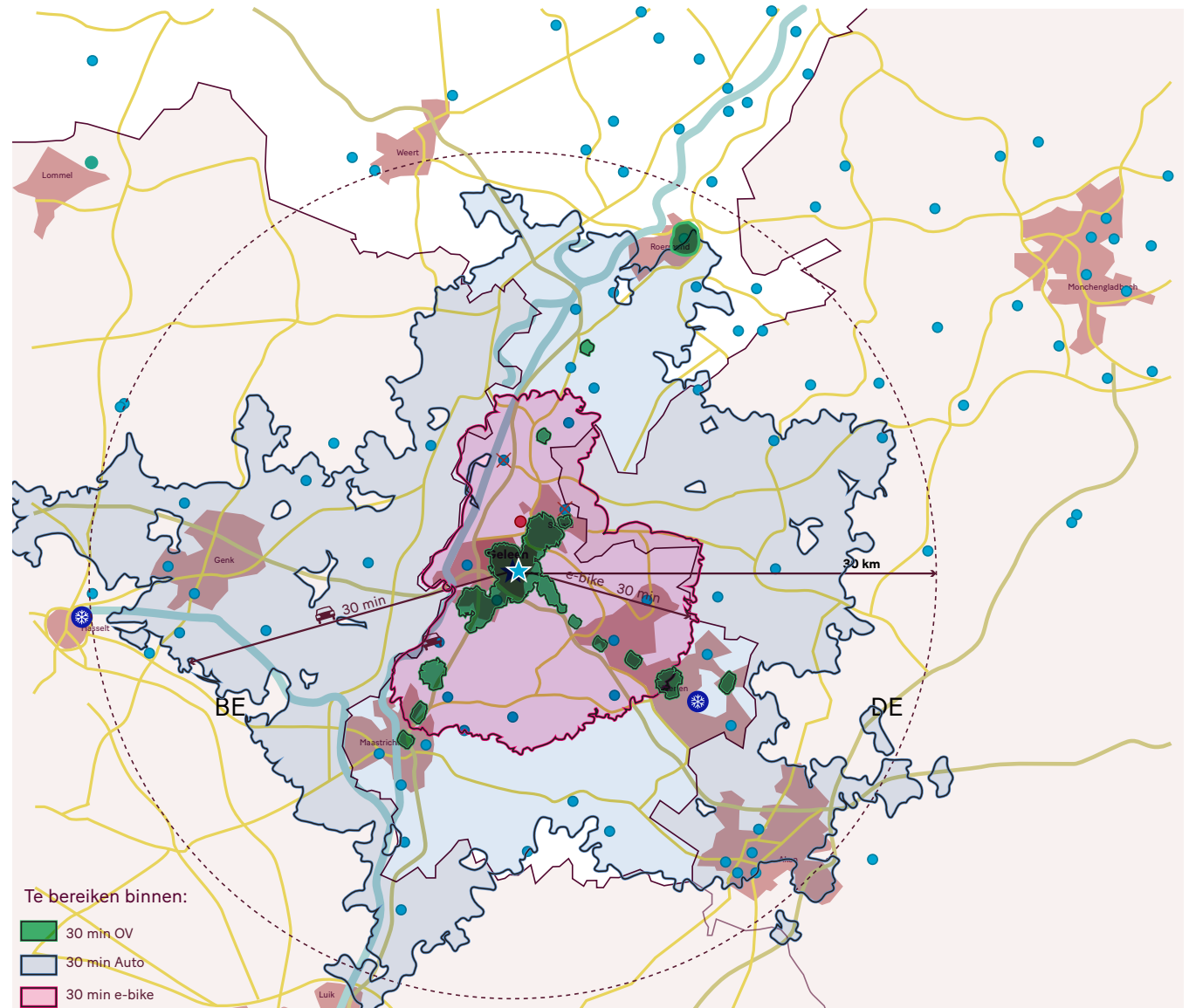
Euregio Maas-Rijn: bereikbaarheid

Autobereikbaarheid is het meest verreikend Binnen 30 min reizen met auto is het mogelijk bijna de hele provincie en een deel van België en Duitsland te bereiken.

OV-bereikbaarheid

Glanerbrook ligt tussen twee sprinterstations in (Geleen-Lutterade en Geleen Oost). Doordat het enkel sprinterstations zijn, is de bereikbaarheid in de regio met de trein beperkt. Er is een groot verschil tussen reisbereikbaarheid van 30 minuten autoverkeer of 30 minuten OV (blauw vs groen op de kaart). De auto is voor velen het aantrekkelijkst om naar Glanerbrook te reizen. De bereikbaarheid van en naar Maastricht is goed per trein, respectievelijk 15 en 22 minuten vanaf Geleen. De OV verbindingen met België en Duitsland hebben vaak veel overstaptijd en biedt veel ruimte voor verbetering.

E-fiets bereikbaarheid is aanzienlijk groter dan OV-bereikbaarheid. De ligging van de gemeente met veel groen en aantrekkelijke landschappen rondom geeft ook een kans om een E-fiets te gebruiken. De reisbereikbaarheid is aantrekkelijk (roze op de kaart). Vooral richting recreatie en landschappen in de gemeente, die met ov moeilijk of niet te bereiken zijn.

Kansen voor Euregio Maas-Rijn

Het nieuwe sportcentrum Glanerbrook heeft alle ingrediënten om van regionaal belang te zijn: een 50m-(wedstrijd)bad, ijshockeybaan binnen en wielerschaatsbaan buiten. Daarom hebben Glanerbrook en het Burgemeester Damenpark de mogelijkheid de regio van een gezondheidsimpuls te voorzien.

Het kleine en grote groen versterken

1. Betere grensoverschrijdende PR, samenwerken ter stimulering gebruik kwalitatieve landschappen.

Creëren van een gezonde actieradius

2. Fietsverbindingen verbeteren en gebruik (snel)fiets stimuleren, ook grensoverschrijdend.

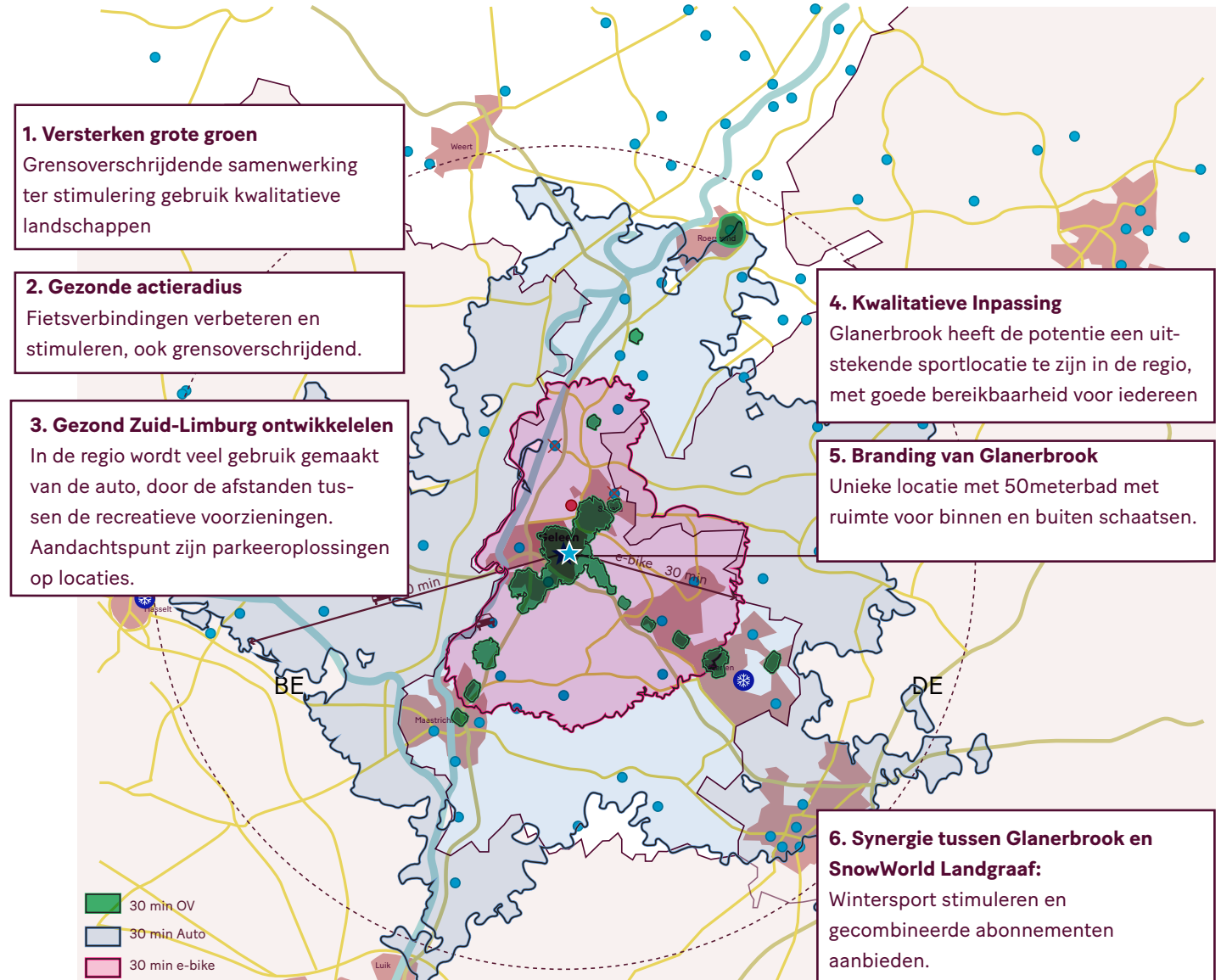
3. Bereikbaarheid in regio is het beste met auto, let op dat er slimme parkeeroplossingen worden geboden bij bestemmingen.

Gezonde leefomgeving

4. Goede, kwalitatieve, gezonde inpassing van Glanerbrook heeft invloed op de hele regio.

Complete regio

5. Samenwerkingen
6. Geleen kwalitatief sportief verankeren in Zuid-Limburg, stimulans voor regionale ontmoetingen.

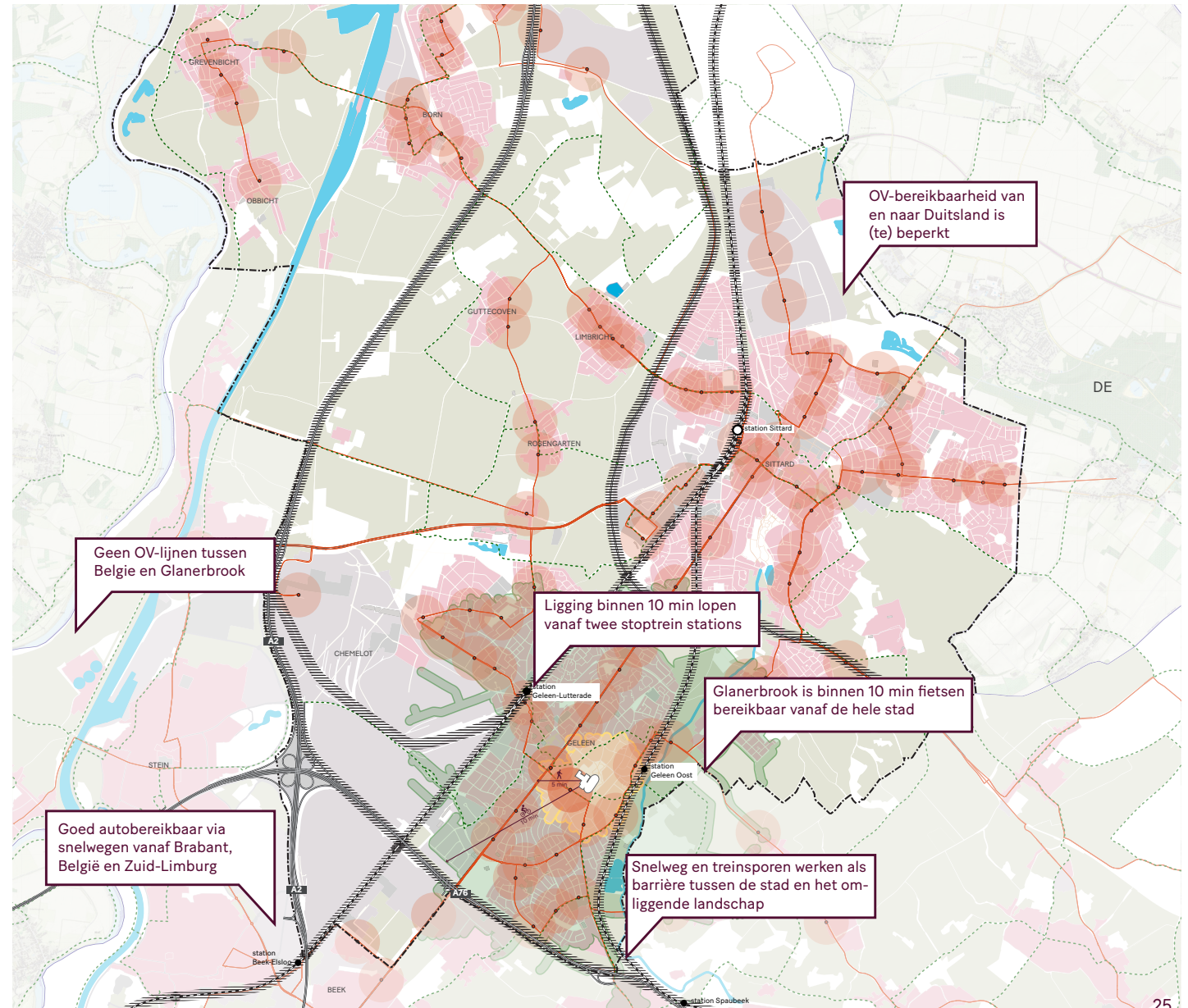
GEMEENTE SITTARD-GELEEN

Mobiliteit

- Sittard-Geleen ligt naast internationale snelweg A76, die van België naar Duitsland loopt door het zuiden van Nederlands Limburg.
- Ook de A2 is dichtbij: deze loopt van Amsterdam, via Utrecht, 's-Hertogenbosch, Eindhoven, Maastricht naar de rijksgrens van België nabij Eijsden, waar de weg aansluit op de Belgische A25.
- Twee sprinterstations binnen 10 minuten lopen.
- De gemeente ligt tussen de grote infrastructuur van de regio. Dit resulteert in een goede autobereikbaarheid, maar op lokaal niveau werken de doorsnijdingen als ecologische en recreatieve barrières.

- Snelwegenstructuur
- Spoor
- Intercity station
- Stoptrein station
- Treinstation buffer 1,5 km
- Buslijnen
- Bushalte
- Bushalte buffer 250m
- Infrastructurele barrière

Beweging: gebruik van voet- en fietspaden

Op de onderstaande Strava-kaarten is te zien waar mensen veelal hardlopen (links) en fietsen (rechts). Hoe witter de lijnen, hoe vaker de route wordt gebruikt. Door het gebruik van Strava-kaarten is goed te zien waar mensen graag hardlopen en fietsen en welke plekken door sporters niet aantrekkelijk gevonden worden.

Heatmap hardlopen in Sittard-Geleen bron: heatmaps Strava <https://www.strava.com/heatmap>

Bovenstaande kaart laat de intensiteit van gebruik door hardlopers zien. Te zien is dat de routes die door het omliggende landschap (vooral Geleenbeekdal) liggen veel gebruikt worden. Opmerkelijk is dat de buurten die ten oosten van de Rijksweg lopen veelvuldig gebruikt worden als verbindingroute met het Geleenbeekdal. Ook is te zien dat veel routes in het centrum van Sittard vaker gebruikt worden dan de routes in het centrum van Geleen. Hieruit is op te maken dat de kwaliteit van voetpaden/profielen in Sittard hoger wordt geschat door hardlopers dan die in Geleen. Er zal geïnvesteerd moeten worden in veiligere en aantrekkelijkere straten voor voetgangers.

Heatmap fietsen in Sittard-Geleen bron: heatmaps Strava <https://www.strava.com/heatmap>

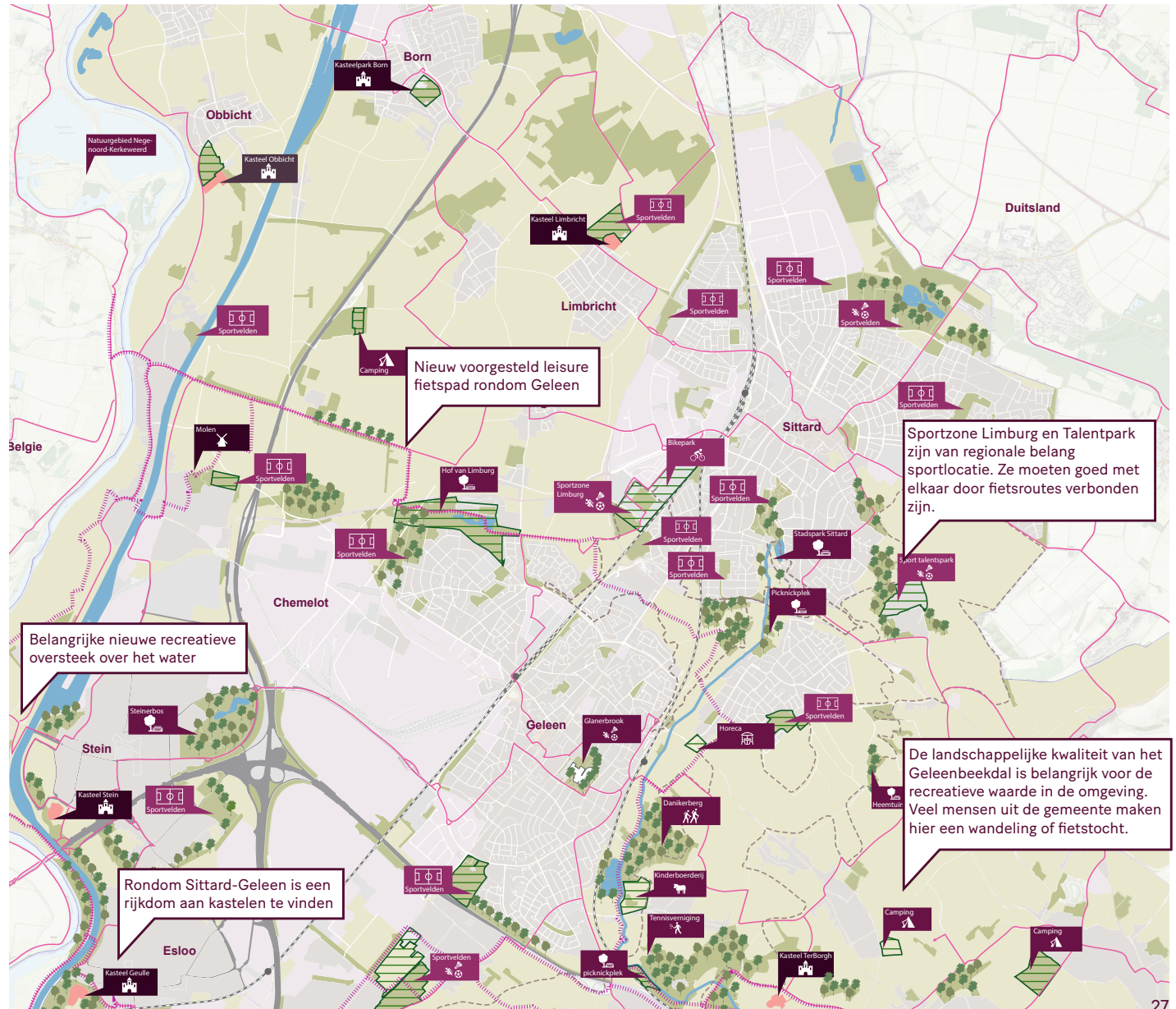
Bovenstaande kaart laat de intensiteit van gebruik door fietsers zien. Er zijn meer bewegingen in het Geleenbeekdal te zien en aan de rand ervan dan in de centra van Sittard en Geleen. De Spaubeeklaan, Frans Erenslaan, Oranjelaan en Geleenbeeklaan zijn het meest gebruikt door fietsers. Deze hebben alle een aantrekkelijk straatprofiel met aanliggend of vrijliggend fietspad. In Sittard zijn meer fietsbewegingen te zien dan in Geleen. Er zal geïnvesteerd moeten worden in veiligere en aantrekkelijkere straten voor fietsers.

Recreatieve verbindingen

Rondom Sittard-Geleen zijn meerdere recreatieve plekken te vinden. De gemeente telt diverse markante monumenten met een boeiend verhaal. Deze zullen beter per fiets bereikbaar zijn wanneer het nieuw voorgestelde fietspad voltooid is (stippellijn). Dit nieuwe fietspad zal ook de fietsverbinding met België verbeteren.

Aan de oostzijde van Geleen is in het Geleenbeekdal een rijkdom aan wandelroutes te vinden in een glooiend landschap.

De recreatieve fietsverbindingen tussen Geleen en Sittard zijn niet optimaal. Niet alle spoorwegovergangen zijn open en niet overal zijn fietspaden. Veel mensen kiezen daardoor voor de Rijksweg, langs grootschalige infrastructuur die zorgt voor geluidsoverlast en slechte luchtkwaliteit in de gemeente.

Nieuw voorgesteld leisure fietspad rondom Geleen

Sportzone Limburg en Talentpark zijn van regionale belang sportlocatie. Ze moeten goed met elkaar door fietsroutes verbonden zijn.

Belangrijke nieuwe recreatieve oversteek over het water

Rondom Sittard-Geleen is een rijkdom aan kastelen te vinden

De landschappelijke kwaliteit van het Geleenbeekdal is belangrijk voor de recreatieve waarde in de omgeving. Veel mensen uit de gemeente maken hier een wandeling of fietstocht.

Legenda recreatie en fietsconnecties

- Fiets routes
- - - - Mountainbike paden
- ⋯⋯⋯ Nieuw voorgesteld fietspad
- Water
- Recreatie
- Bos
- ▨ Recreatieve locatie
- Industrie
- Woningen
- Akkerbouw

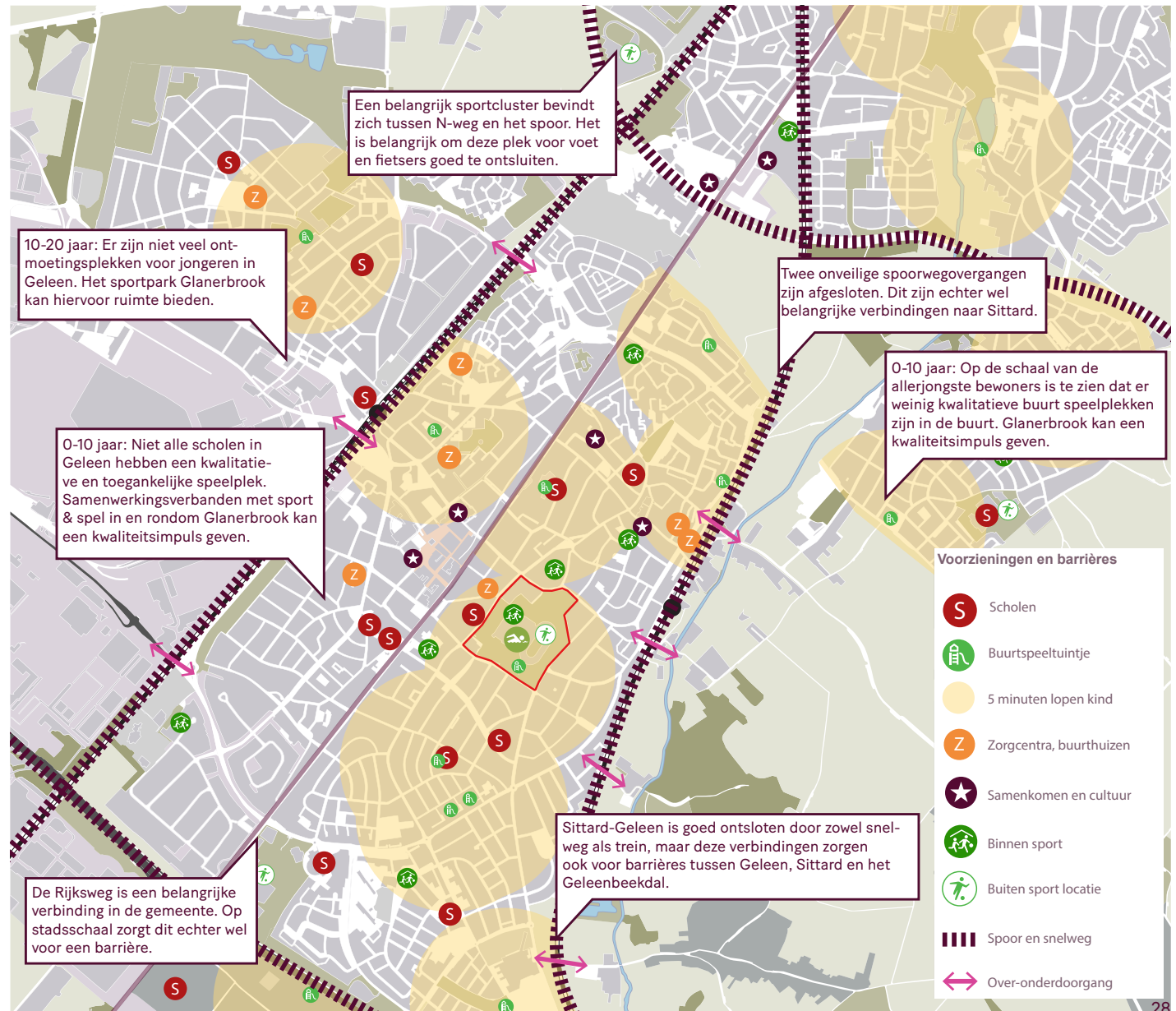
Voorzieningen en actieradius

In de buurten rondom Glanerbrook zijn weinig kwalitatieve ontmoetingsplekken. Sociaal contact is echter een belangrijke factor voor de kwaliteit van leven. Deze ontmoetingsplekken kunnen speeltuinen zijn, laagdrempelige samenbindende activiteiten in de wijk, wijkhuiskamers, activiteiten en ontmoetingsplekken voor jongeren, een wijktuin, etc. Belangrijk is dat de plekken veilig, laagdrempelig en kwalitatief van aard zijn.

Het toevoegen van voorzieningen die aan deze behoefte voldoen, kunnen deze trend breken: ca. 50% van de bevolking (jong en oud) zegt zich eenzaam te voelen en 11 tot 13% is sterk eenzaam. In de wijk Centrum ligt dit percentage nog hoger. Deze aantallen zijn hoger dan het landelijke gemiddelde van 43%, al ligt het percentage ernstig eenzamen wel in lijn met het landelijke gemiddelde van ca. 10%. *bron: Gezondheidsatlas Zuid-Limburg*

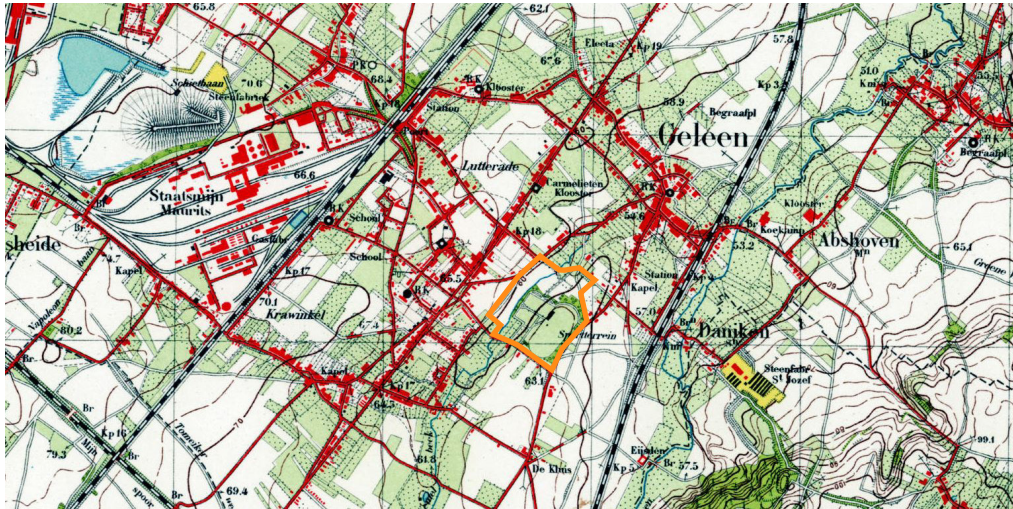
Voor alle leeftijdscategorieën bestaat een gebrek aan kwalitatieve en veilige ontmoetingsplekken. Buurtspeeltuintjes voor kinderen zijn van slechte kwaliteit. Ontmoetingsplekken voor jongeren zijn in de afgelopen jaren verdwenen. Kwetsbare bewoners hebben niet altijd toegang tot ontmoeting, sport en beweging.

Glanerbrook kan bijdragen aan de versterking van Geleen als aantrekkelijke woonomgeving en recreatiebestemming.

BURGEMEESTER DAMENPARK EN GLANERBROOK

Rijke sporthistorie Burgemeester Damenpark

1932: gemeentelijk Sportpark (Burgemeester Damenpark) wordt geopend naar ontwerp van Dirk F. Tersteeg. Er vonden paardendraf- en renwedstrijden plaats, maar ook turn-, voetbal- en atletieksporten. In de wintermaanden werd de drafbaan omgetoverd tot schaatsbaan.

1970: aanleg eerste 660 meter wielersbaan bovenop de vroegere sintelbaan. Pinkpop vanaf 1970 in Sportpark Geleen (tot met 1986), later verplaatst naar Baarlo en Landgraaf.

1987: aanleg 400 meter schaatsbaan

2020: plannen worden gemaakt om het sportcentrum grootschalig te renoveren

Huidig gebruik park

- 1x per jaar festival 'Mama's Pride'
- Gebruik van wielervedbaan en schaatsbaan voor dagelijks gebruik en wedstrijden
- Wandelen en hond uitlaten
- Spelende kinderen
- Jongeren die op bankjes zitten en samenkomen in het park

Wielervedbaan en schaatsbaan

Festival 1x per jaar (7000 bezoekers)

Speeltuintje

Blokje om, hond uitlaten

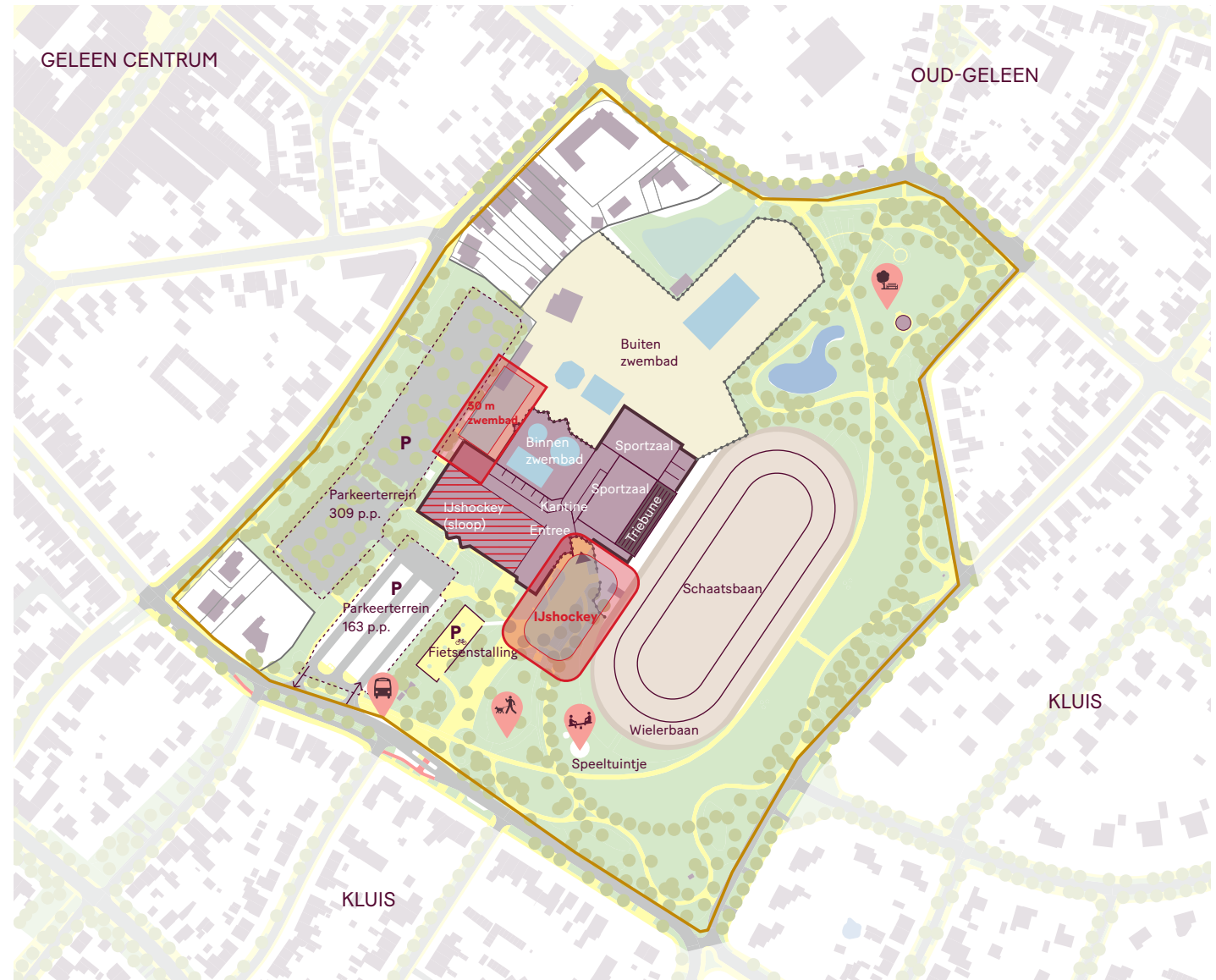
Huidig gebruik park en gebouw

Huidig gebruik:

- ijshockeyzaal binnen
- binnenzwembad
- buitenzwembaden
- 2 sportzalen
- buiten schaatsbaan
- buiten wielervedbaan

Renovatie / nieuwbouw:

- Sloop, nieuwbouw en verplaatsing ijshockeyhal
- Nieuw 50 meter binnenbad
- Wellicht verplaatsing grens buitenzwembad
- Overkapping wielervedbaan
- Nieuwe entree(s) van het sportcomplex

Bestaande situatie met indicatie van de mogelijke locatie van de nieuwbouw

Observatie locatiebezoek

Tijdens het locatiebezoek in januari 2021 hebben we de volgende plus- en minpunten van het huidige sportcomplex en Burgemeester Damenpark opgemerkt.

plus

- Grote en monumentale bomen
- Hoogteverschil in park
- Retentievijver kan bij het park getrokken worden
- Noord-oostelijk deel park sluit mooi aan op wijk
- Mooi pad langs de schaatsbaan
- Er ligt een waterstroom onder het park, kan deze zichtbaar worden?

min

- Groot, verhard parkeerterrein bij entree
- Entree niet te zien vanuit ingang park
- Weinig speelruimte
- Looprondje om park is niet compleet
- Niet veel zitplekken in het park
- Park loopt niet rondom gebouw door
- Hekken midden in het park
- Blinde gevels sportcentrum
- Entree fietsenstalling niet goed zichtbaar
- Weinig sport in het park zelf
- Wieler- en schaatsbaan zien er oud uit
- Geen duidelijke, veilige routes (voet en fiets) naar het park en het sportcentrum

Handschets van plus en minpunten

Observatie locatiebezoek : knelpunten

Parklaan: geen toegang tot het park.

Veel lage kwaliteit verharde ruimte (groot parkeerterrein).

Enige speelplek in het park, inrichting is vrij simpel en saai.

Het park is niet zichtbaar/vindbaar vanaf het centrum, geen duidelijke routes.

Hekken rondom het buitenzwembad, midden in het park, hierdoor is er een doodlopend stuk pad.

Entree is niet zichtbaar vanuit het park en de parkeerplaats.

Observatie locatiebezoek: kansen

Rententievijver als onderdeel van het park, wandelen rondom park mogelijk maken

Groen park met interessant hoogteverschil

Niet veel verblijfplekken (bankjes) in het park, alleen aan de rand met het uitzicht op de bebouwing.

Duidelijke route en wegwijzing naar het park is er nog niet.

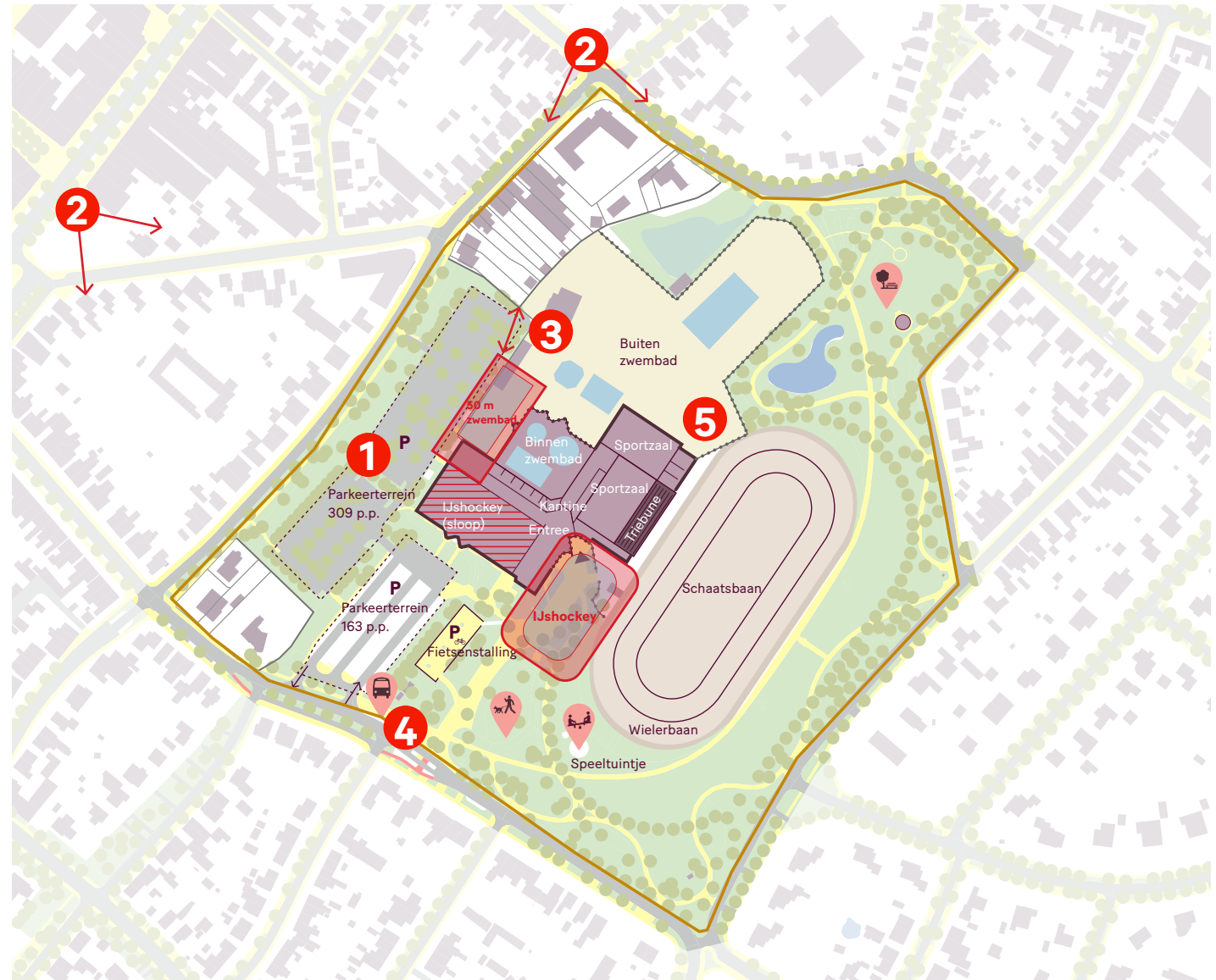
Mooie monumentale en waardevolle bomen.

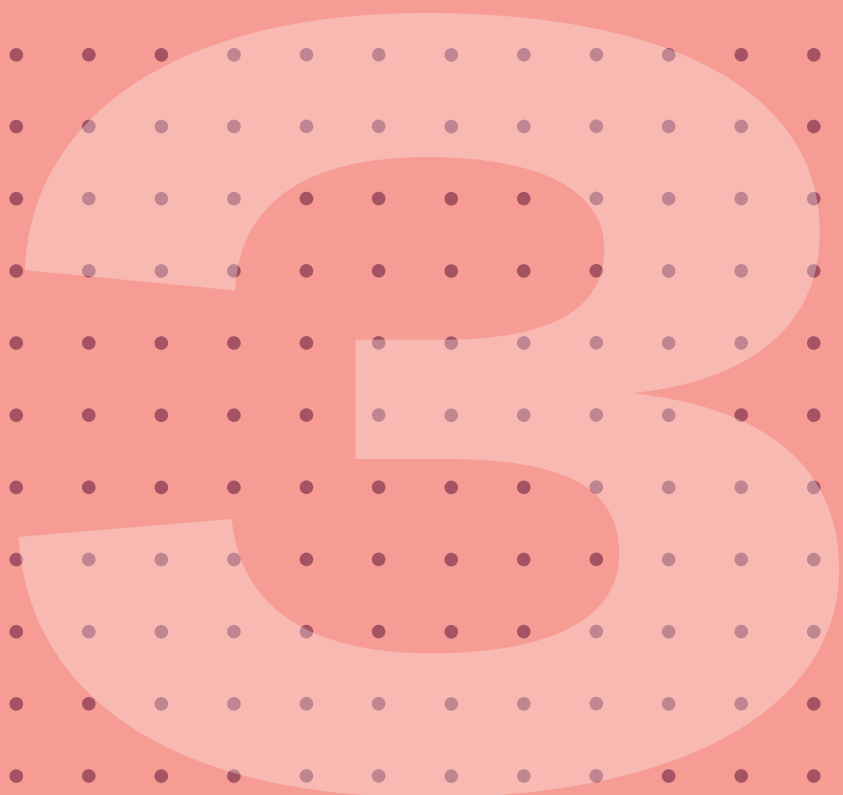
Aantrekkelijk noordelijk deel van het park met water en paviljoen met mooie verbinding naar buurten.

Conclusie

1. Het parkeerterrein naast de Parklaan blokkeert uitzicht op het park. Het terrein is geheel verhard en is geen aangename/kwalitatieve verblijfsplek. Het parkeerterrein staat 80% van de tijd leeg.
2. Er is geen duidelijke route vanaf het centrum naar het park. Geen goede zichtlijnen en bewegwijzering
3. Positie van het geprojecteerde nieuwe 50m zwembad zorgt voor een erg smalle ruimte tussen het sportcomplex en de privé kavels aan de oostzijde. In het geval dat er een wandelronde komt, is deze ruimte te smal. Verder onderzoek nodig naar de juiste positionering van het 50m bad. Een mogelijkheid is het te plaatsen aan de zuidzijde van het ketelhuis.
4. Lage kwaliteit van de bushalte bij de hoofdentree van het sportcomplex. Er zijn geen zitplekken en is geen bescherming tegen wind en regen.
5. Het noordoostelijk deel van het park is van goede kwaliteit en is een waardevolle plek voor bewoners. Er is echter geen duidelijke verbinding tussen dit deel van het park en het sportcomplex. Bij het ontwerp van het gebouw moet er aandacht besteed worden om een extra entree toe te voegen aan deze zijde.

Indicatie van de knelpunten

Kansenkaart + Ambitiekader

Inleiding kansenkaarten & ambitiekader

De voorgaande analyse is vertaald in twee kansenkaarten. Één op de schaal van de gemeente en één op de schaal het sportcomplex en gebouw. Op deze kaarten worden alle kansen aangegeven die in relatie met de ontwikkeling van Glanerbrook (of in de toekomst) gerealiseerd zouden kunnen worden. Hierbij zijn de ruimtelijke componenten uit de eerste twee hoofdstukken vertaald naar vier verhaallijnen voor een gezonder Sittard-Geleen:

1. Het kleine en het grote groen versterken.
2. Creëren van een gezonde actieradius.
3. Gezonde leefomgeving.
4. De complete wijk en buurt

Vanuit het gedane gezondheidsonderzoek, de werksessies, de interviews met de wethouders en beleidsmedwerkers en de kansenkaarten zijn vervolgens 10 ambities gedestilleerd. Deze 10 ambities dienen als leidraad voor de transformatie van het gebouw en het opstellen van het ontwerpconcept voor het sportpark Glanerbrook.

De kaarten bevatten niet altijd te gehele gemeente, in verband met de leesbaarheid van de kaarten. Wanneer de uitsnede van de kaart afwijkt van de gemeentegrens betekent dat er geen relevante informatie op het gedeelte van de bewuste kaart aanwezig is.

Wielersbaan Geleen

Smoke Eaters Geleen in Glanerbrook

Kansenkaart gemeente Sittard-Geleen

Het kleine en grote groen versterken

In Sittard-Geleen is groen en blauw dichtbij. Vooral op de grote schaal, zoals het Geleenbeekdal en de Grensmaas. Er is relatief weinig buurtgroen, of dit is niet altijd van hoge kwaliteit. Er zijn vele kansen te behalen met betrekking tot de bereikbaarheid, kwaliteit en programmering van het burgemeester Damenpark. In een aantal wijken waar kwetsbare groepen wonen en leven is het kleine groen van groot belang voor gezondheid, vooral als het gaat om vinden van ontspanning, rust en beweging. Dat vraagt iets van de kwaliteit van het groen en functie van het groen.

- 1. Recreatief netwerk versterken, waarvan Glanerbrook een belangrijk onderdeel is.
- 2. Versterken van de verbindingen met parken en het grote groen

Creëren van een gezonde actieradius

Geleen verkrijgt, gezien de kleine actieradius van deze doelgroep is het van belang te denken in de bereikbaarheid van dagelijkse (groen)voorzieningen. Synergie op inrichting levert iets op voor jongeren en ouderen doelgroepen en alles wat daartussen zit. Kansen kunnen benut worden door het betrekken van bijvoorbeeld scholen en gezonde programmering in het Burgemeester Damenpark.

- 3. Stimuleren fietsgebruik
  - 3A Deelfietsen
  - 3B Veilige, goede (snel)fietspaden
  - 3C Beter recreatieve fietsverbindingen
  - 3D Beter fietsverbindingen NL-BE NL-DE
- 4. Goede, veilige langzaamverkeer verbindingen tussen scholen, zorginstellingen en Glanerbrook
- 5. Versterken OV netwerk regio
- 6. Sterke oost-west en noord-zuid verbindingen

Gezonde leefomgeving

In Sittard-Geleen is Chemelot gehuysvest, de nabijheid biedt een negatief gevoel van gezondheid met name op factoren in de leefomgeving als licht en geluid. Naast Chemelot, is de Rijksweg een plek waar hittestress problematisch is, hoe kunnen we dit verbeteren?

- 7. Gezonde leefomgeving waarborgen
  - Luchtkwaliteit verbeteren
  - Hittestress tegengaan
  - Geluidsoverlast tegengaan
  - Veilige leefomgeving faciliteren

De complete wijk en buurt

De wijken die slecht scoren op gezondheid in Sittard-Geleen zijn wijken waar armoede een belangrijke factor is en de zorgkosten hoog zijn. De sociale problematiek in deze gebieden vraagt een hoge mate van aandacht om de negatieve spiraal te keren. Kunnen we meer kwalitatieve, gezonde ontmoetingsplekken toevoegen?

- 8. Gevoel van ownership en trots

picknick sport sport kasteel
kamperen kerk molen

3C. Beter verbindingen tussen de recreatieve locaties in de regio en Born.

3B. Nieuwe snelfietsroutes tussen Geleen - Sittard en Beek. Kwalitatieve fietspaden met bomen zonder hittestress.

5. Toegankelijk ov systeem, met verbindingen tussen recreatieve functies in de regio.

8. Chemelot als circulaire, duurzame en volledig klimaat neutrale chemiecluster.

3C. Nieuwe veilige spoorwegovergangen die zorgen voor betere verbinding tussen wonen en recreëren.

3C. Beter verbindingen tussen de recreatieve locaties in de regio. Deze plekken moeten veilig met de fiets te bereiken zijn vanuit de gemeente.

3A. Toegang tot een deelfietsstelsel in de regio.

8. Kansen om erfgoed locaties te ontwikkelen en openbaar toegankelijk maken (referentie: landschapsparken in Ruhrgebied)

3C. Kwalitatieve fiets en wandelpaden in en rondom het Geleenbeekdal.

8. Het centrum van Geleen als bruisend hart met verkleind winkelgebied en toevoeging van woningen en activiteit (cultuur, innovatieplekken van Chemelot).

6. Verbinding tussen de stations verbeteren, veilige oversteekplekken, brede stoepen.

4. Belangrijk zijn veilige, brede, goed verlichte voetpaden richting het burgemeester Damenpark.

8. Plekken voor jong en oud. Voorzieningen aansluiten op behoeftes.

2. Het burgemeester Damenpark als stepping stone tussen het centrum van Geleen en het Geleenbeekdal.

4. Goede, veilige voet verbindingen tussen scholen, zorginstellingen en groen.

1. Nieuw voorstel hoofdtroustructuur moet zorgen voor betere recreatieve verbindingen.

Kansenkaart Sportpark Glanerbrook

Het kleine en grote groen versterken

- 1. Water(beek) terugbrengen.
- 2. Betere groene routes
- 2A Het gebruik van steppingstones van het centrum, landschap en scholen naar het park.
- 2B Accentueren van de route vanaf het station, landschap en het centrum naar het park/sportcentrum.
- 3. Diversiteit van planten.

Creëren van een gezonde actieradius

- 4. Buiten sport locatie voor verschillende doelgroepen. Interactie stimuleren tussen kinderen en ouders.
- 5. Uitnodigend park met complete wandelronde in het park rondom sportlocatie.
- 6. Goede bewegwijzering en landmarks /bijzondere entreeporten voor oriëntatie.
- 7. Interactie tussen het sportgebouw en het park door transparante plint en entrees vanuit alle kanten.
- 8. Beter bereikbaarheid:
  - Extra OV-halte aan noordzijde park.
  - Toevoegen extra OV-lijn tussen attractiepunten in de stad (station, landschap, het park, het centrum)
  - Stimuleren schone en gezonde vervoersmiddelen (deelfietsstations in verscheiden plekken in de stad)

Gezonde leefomgeving

- 9. Groen, gezond en schone lucht als uitgangspunt bij ontwerp. Balans tussen de ruimte voor parkeren en een groen park.
- 10. Hittstress tegengaan: water toevoegen, schaduw rijkeplekken (toevoegen waterbeek, verschillende bomen en zitplekken in schaduw)

De complete wijk en buurt

- 11. Balans tussen rust en reuring. Goede zonering van activiteiten.
- 12. Gevoel van ownership vergroten: participatie van bewoner in het ontwerp van het park. Sluit voorzieningen aan op de behoefte van de bewoners/gebruikers.

2. Stepping stones
Goede bewegwijzering en aantrekkelijke routes vanaf het centrum en busstation naar het park.

6. Entreepoort
Betere, duidelijkere en veiligere entrees naar het park.

1. Beek terugbrengen
Een meer klimaatadaptief park, verminderen van hittstress. Deze beek is daarbij om te spelen en recreëren.

8. Bereikbaarheid verbeteren
Toevoegen extra bushalte. Deelfietsstation bij het park.

2B. Steppingstones
Betere groene verbindingen van het park naar het Geleenbeekdal.

5. Verleiden om te bewegen
Beter toegankelijke buitensportplekken met complete wandelroute rondom park.

7. In het park
Sportcomplex moet optimaal in het park ingepast worden.

11. Goede balans tussen rust en reuring
Goede zonering van activiteiten.

9. Balans tussen parkeerterrein en het park en de looproutes
Parkeerterrein vergroenen, parkeren op afstand (in centrum of bij station), verwijderen deel parkeerterrein aan Parklaan.

6. Entreepoort
Betere, duidelijkere en veiligere entrees naar het park.

4. Plekken voor alle leeftijden
Zorgen voor ruimte waar sport en spel naast elkaar plaats kan vinden.

10. Hittstress verminderen
Voldoende schaduw bij zitplekken.

3. Diversiteit van planten
Om de ecologie van de wijk te verbeteren.

2A. Goede routes tussen park, scholen en zorgvoorzieningen
Brede stoepen met veilige oversteekplekken en goede verlichting.

12. Gevoel van ownership
Bewoners zijn bij het ontwerp proces betrokken.

Ambitiekader

01 De renovatie van het sportcentrum en het omliggende park moet aan alle doelgroepen een positieve impuls geven om meer te bewegen, ontmoeten en buiten te zijn.

02 Het creëren van een actief park als ontmoetingsplek is van groot belang voor een vitale, gezonde en aantrekkelijke stad.

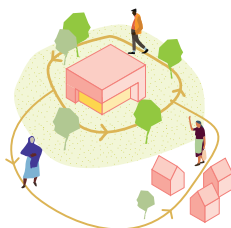
03 Parkeren moet goed ingepast worden in het ontwerp van het park en het sportcentrum en belasting van de omgeving moet hierbij worden voorkomen.

04 Veilige langzaam verkeer routes vanaf de verschillende bronpunten krijgen de nadruk; schone, gezonde en duurzame vervoersmiddelen worden gestimuleerd. Het park en gebouw zijn vanaf alle kanten goed benaderbaar.

05 Het park en het sportcentrum moeten een meerwaarde voor elkaar betekenen, waarbij het park net zo kwalitatief ingericht wordt als het sportcomplex zelf, met veel ruimte voor klimaatadaptiviteit.

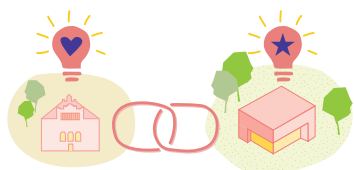
06 Bewoners kunnen in de toekomst een compleet rondje in het park lopen, waarbij het sportcomplex en het park zal zelf ook onderdeel zijn van verschillende 'looprondjes'.

07 Het park biedt ruimte voor alle doelgroepen (van 0 tot 90+) en verschillende niveaus van bewegingen: van plekken voor spontane en georganiseerde sporten tot rustige plekken.

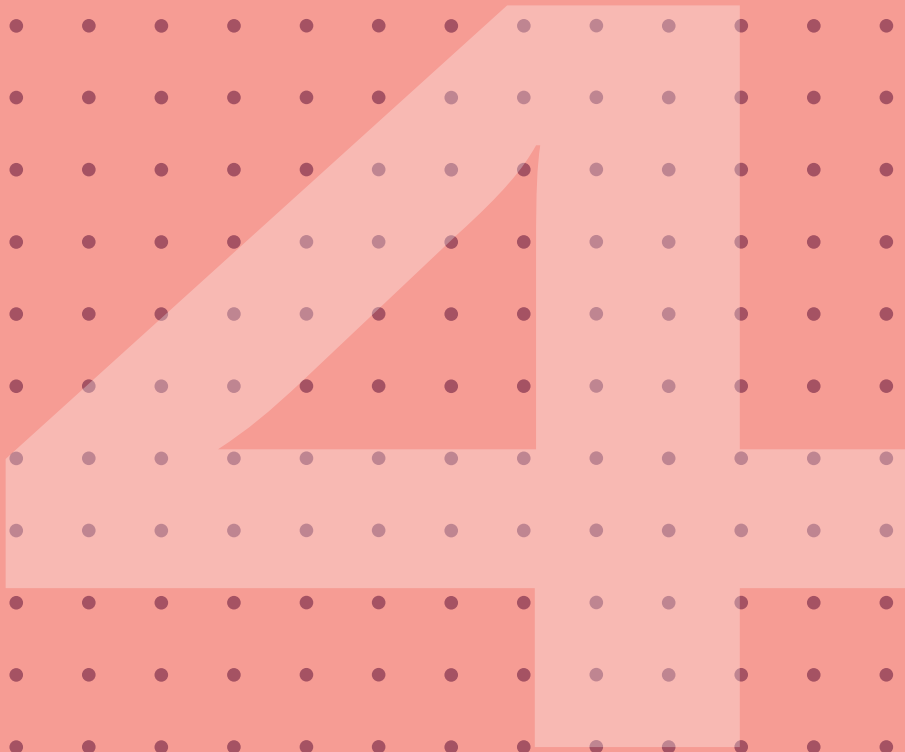
08 Het ontwerp van het park en het sportcentrum wordt samen met de bewoners, sportverenigingen, scholen en zorginstellingen vormgegeven. De nieuwe functies worden op behoefte aangepast.

09 De ontwikkeling van het sportpark Glanerbrook heeft een sterke relatie met het centrum van Geleen en andersom.

10 Glanerbrook vormt een versterking van de identiteit van Sittard-Geleen.

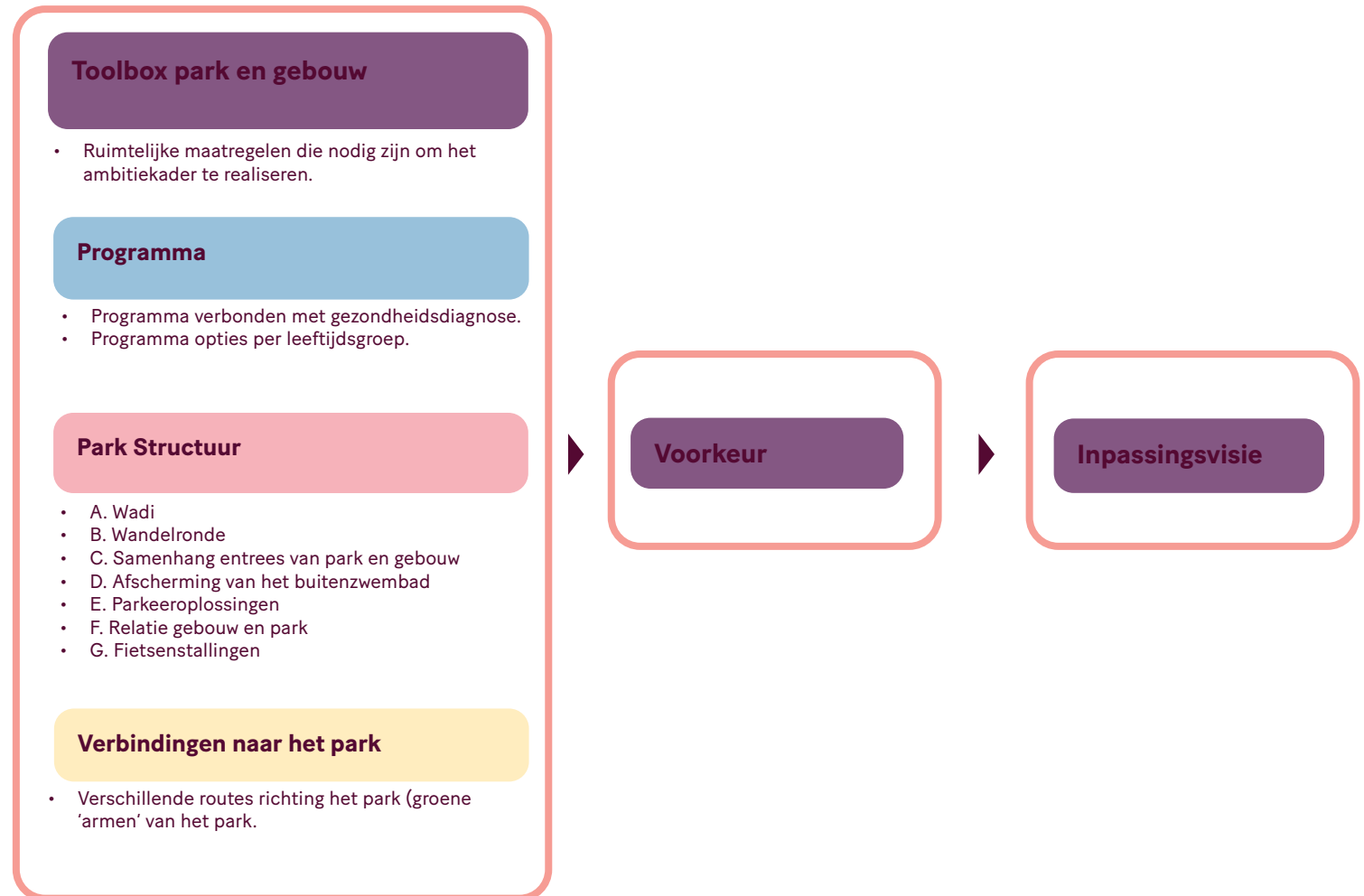

Thematische toolbox

Toolbox

In dit hoofdstuk wordt de toolbox voor sportcomplex Glanerbrook en het Burgemeester Damenpark getoond. Dit gebeurt in drie verschillende hoofdstukken, gericht op het programma, de parkstructuur en verbindingen naar het park.

Voor elk onderdeel worden inpassingsopties en referenties met betrekking tot kwaliteit van de verschillende onderdelen getoond. Deze inpassingsopties hebben allen hun eigen voor- en nadelen, deze worden beschreven per optie. In het inpassingshoofdstuk (5) geven wij onze voorkeur aan per onderdeel.

Programma

Zoals de eerdere gezondheidsanalyse toonde zijn er 4 opvallende gezondheidsproblemen in Geleen. Hieronder worden voorbeelden van referenties getoond ter verbetering van deze gezondheidsproblematiek per leeftijdsgroep.

diagnose leeftijd	Overgewicht en diabetes	Eenzaamheid en sociaal isolement	Angststoornissen en depressie	Sociale cohesie en buurtbinding
0-10	 <p>Uitdagende speelplekken die gebruik maken van hoogteverschillen.</p> <p>Speelplekken in het water</p>	 <p>Goed bereikbare speelplekken</p>	 <p>Speelplekken in kwalitatief groen</p>	 <p>Cruyff court</p> <p>Publieke moestuin</p>
10-20	 <p>Sporttoestellen in de buitenlucht. Op gras of houtsnippers in het groen.</p> <p>Uitdagingen die gedeeld kunnen worden op social media.</p>	 <p>Bereikbare voorzieningen</p> <p>Buiten sport</p> <p>Sportveldjes in het groen</p>	 <p>Diversiteit aan planten en bloemen</p>	 <p>Schoollessen in de buitenlucht</p>
20-60	 <p>Sporttoestellen in de buitenlucht. Op gras of houtsnippers in het groen.</p>	 <p>Buiten sport, voor jong en oud</p> <p>Plaats waar ouders drinken kunnen halen terwijl kinderen spelen.</p> <p>Sportlessen in de buitenlucht</p>	 <p>Kwalitatief, bereikbaar en veilig groen</p>	 <p>Buitensporten voor jong en oud</p> <p>Publieke sportveldjes in het groen</p> <p>Een plek waar optredens gegeven kunnen worden in het groen</p>
60-90	 <p>Sportlessen buiten, bereikbaar op rollator afstand.</p>	 <p>Zitplekken met kleine horeca</p> <p>Publiek toilet</p> <p>Sportlessen buiten</p>	 <p>Kwalitatief, bereikbaar en veilig groen</p> <p>Voldoende zitplekken</p>	 <p>Publieke moestuin</p> <p>Genoeg zitplekken</p> <p>Ontmoetingsplekken voor jong en oud</p>

Het is belangrijk het beoogde programma af te stemmen op de behoeftes van de gebruikers en de balans tussen rust en reuring.

Programma

0 - 10

Overgewicht en diabetes

Uitdagende speelplekken, er kan gebruik worden gemaakt van de bestaande hoogteverschillen in het park.

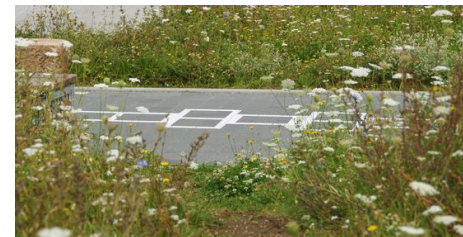
Aanwezigheid van kwalitatieve, toegankelijke, groene speelplekken herstelt overgewichtproblematiek. Speelplekken open voor eigen interpretatie van de kinderen, gemaakt van natuurlijke materialen. De wadi kan tot avontuurlijke speelplek omgedoopt worden. Uitdagende speelobjecten zijn aantrekkelijk en verleiden om te bewegen.

Eenzaamheid en sociaal isolement

Toegankelijke en kwalitatieve publieke ruimte en verblijfsruimte verlaagt eenzaamheid en sociaal isolement. Deze kwalitatieve plekken moeten goed en veilig bereikbaar zijn voor zoveel mogelijk kinderen.

Angststoornissen en depressie

Speelobjecten in een mooie groene omgeving. Angst en depressie kan verminderen door toegang tot kwalitatief groen (nature deprivation). Rondom deze plekken moet er zo min mogelijk geluidsoverlast zijn.

Sociale cohesie en buurtbinding

Ontmoetingsplekken voor jong en oud. Speelplekken waar kinderen van omliggende scholen samen komen, met een sportief wedstrijd element. Sportplekken creëren in samenwerking met schoolprogramma's.

Diversiteit in ontmoetingsplekken. Door een buurtmoestuin/schoolmoestuin leren kinderen over bijvoorbeeld gezond voedsel en ontmoeten ze elkaar. Leren over gezonde voeding heeft bewezen invloed op de toekomstige gezondheid van de kinderen. Bottom-up initiatieven stimuleren bevordert buurtbinding.

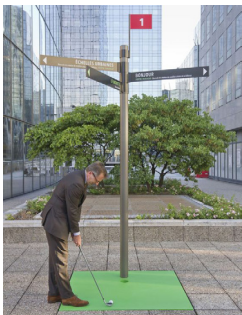
Programma

10 - 20

Overgewicht en diabetes

Uitdagende speelplekken en sportplekken, geen gebruik van asfalt en/of te veel verharding. Hierdoor blijft de overall feel van het park natuurlijk.

Deelbare challenges om tieners aan te sporen meer te bewegen. Bijvoorbeeld een op socialmedia deelbaar sportrondje.

Eenzaamheid en sociaal isolement

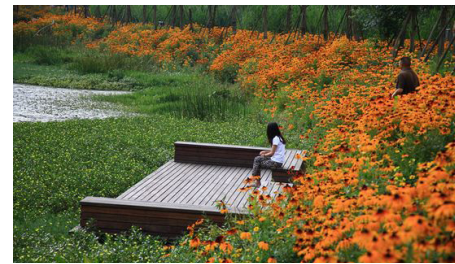

Nabijheid van voorzieningen (binnen 15min wandel en fietsafstand) zoals gratis drinkwater.

Bereikbaar sport en spel in de buitenlucht voor gemengde demografie per wijk

Angststoornissen en depressie

Toegang tot kwalitatief groen (nature deprivation). Deze plekken moeten veilig en schoon zijn.

Plekken om tot rust te komen, voor iedereen bereikbaar.

Sociale cohesie en buurtbinding

Voorzieningen sluiten aan op de doelgroep en hun behoeftes. Een samenwerking kan gestart worden met middelbare scholen, voor bijvoorbeeld lessen in de buitenlucht. Bottom-up initiatieven moeten worden gestimuleerd.

Programma

20 - 60

Overgewicht en diabetes

Sportplekken, vrij toegankelijk, geen gebruik van asfalt en/of te veel verharding. Hierdoor blijft de overal feel van het park natuurlijk.

Eenzaamheid en sociaal isolement

Sportklassen in de buitenlucht

Sport voor jong en oud

Plek waar ouders drinken kunnen halen terwijl de kinderen spelen, met een zitplek die bijvoorbeeld verkoeling geeft in de zomer. (Connectie lokale ondernemers)

Angststoornissen en depressie

Speelobjecten in een mooie groene omgeving plaatsen. Angst en depressie kan verminderen door toegang tot kwalitatief groen (nature deprivation). Rondom deze plekken moet er zo min mogelijk geluidsoverlast zijn.

Sociale cohesie en buurtbinding

Een diversiteit in ontmoetingsplekken. Voorzieningen sluiten aan op de doelgroep en hun behoeftes.

Sporten in de buitenlucht

Plekken waar de buurt (zowel jong en oud) samen komt voor bijvoorbeeld optredens. In een natuurlijke omgeving.

Programma

60+

Overgewicht en diabetes

Aanwezigheid van kwalitatieve, toegankelijke, groene sportplekken, voor het verminderen van overgewichtproblematiek.

Eenzaamheid en sociaal isolement

Plek waar mensen in het park even wat kunnen drinken met zitplekken in de schaduw vermindert sociaal isolement.

Nabijheid van voorzieningen (binnen 15min wandel en fietsafstand) zoals gratis toiletten.

Angststoornissen en depressie

Toegang tot kwalitatief groen. Deze plekken moeten veilig en schoon zijn. Toegang tot groen vermindert problematiek rondom stress en depressie.

Sociale cohesie en buurtbinding

Een diversiteit in ontmoetingsplekken. Door een buurtmoestuin komen jong en oud samen. Ouderen kunnen bijvoorbeeld les geven aan kinderen.

Plekken waar de buurt (zowel jong en oud) samen komt voor bijvoorbeeld dansles of optredens. In een natuurlijke omgeving.

Parkstructuur

Overzicht van elementen in park die behouden worden

- Het bestaande netwerk van voetpaden in het park
- Monumentale en waardevolle bomen
- Alle andere bomen langs de bestaande voetpadstructuur
- Locatie van speelplek kinderen
- Hoogteverschil in het park
- Structuur van het park
- Elementen zoals paviljoen en vijver in noordzijde park

Nieuw voorgestelde elementen / kwaliteitsimpuls

- a. Wadi op plek ondergrondse Keutelbeek
- b. Wandelronde compleet maken
- c. Entrees park in samenhang met gebouw entrees en afscheidingen
- d. Afscherming van het buitenzwembad beter inpassen in park en beter aansluiten op sportcomplex
- e. Parkeeroplossingen
- f. Relatie gebouw en park
- g. Fietsstallingen en fietsoplaadpunten

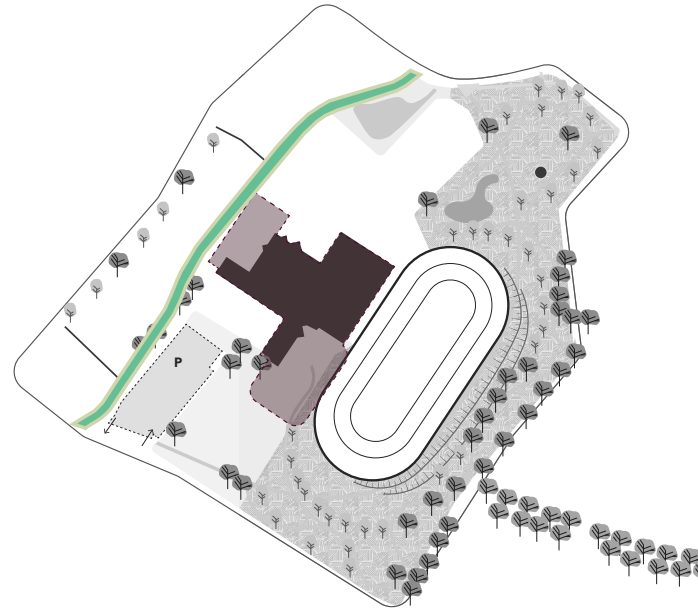

A. Wadi - ligging

Beek weer zichtbaar maken in de vorm van een wadi

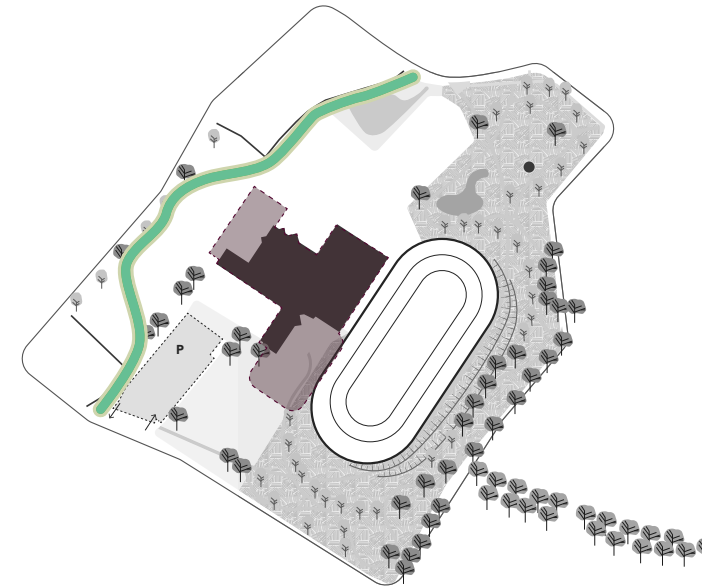
Het terugbrengen van de Keutelbeek in de vorm van een wadi heeft veel voordelen. Het zorgt voor ruimte voor waterretentie en meer biodiversiteit. Als er rondom de wadi groen wordt toegevoegd wordt de westzijde van het park een aantrekkelijke kant. De wadi fungeert bij regenval als buffer van het hemelwater. Het terugbrengen van een stromende beek is niet mogelijk in verband met de afstand tot het bronpunt en vervuילend water dat onder de grond aansluit op het schone water. Dit is zal lastig te scheiden zijn.

De Wadi dient wel van een hoge kwaliteit te zijn zodat het naast waterbuffer ook bespeelbaar en begroeibaar is.

Ligging van de wadi A:

Water aangesloten op de bestaande locatie van beek

Ligging van de wadi B:

Water worden toegepast als groen element, in vorm van wadi

A. Wadi - kwaliteit

Wadi met extra activiteiten voor verschillende leeftijden

Naast met de klimaatadaptieve functie kan de wadi ook deel van de parkprogrammering zijn. De wadi kan een speellandschap voor mensen. Kinderen kunnen veilig in ondiep water spelen en ouders en ouderen kunnen in de schaduw zitten.

Wadi
Kronsberg, Hannover

Wadi met fietspad
Piekenhoef, Oss

Overkluisde beek met kunstmatige oevers
Diana memorial fountain, London

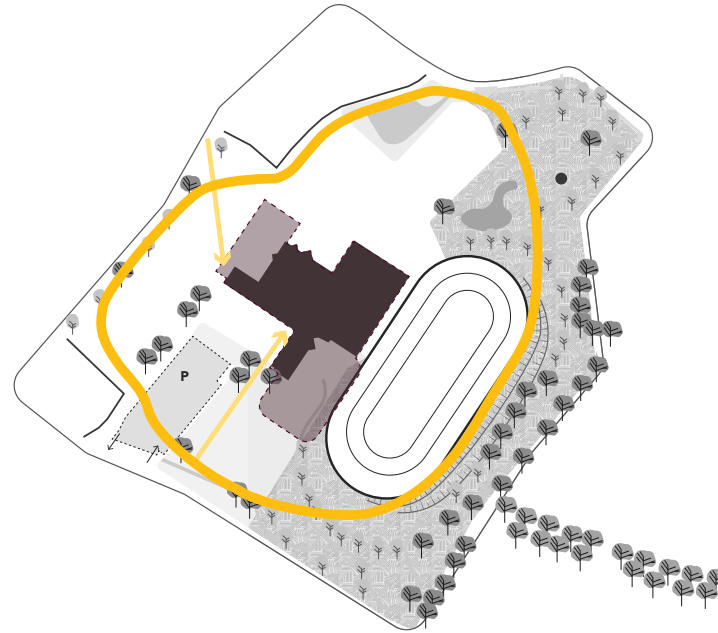
Overkluisde beek met zachte oevers en de wandelpad langs het water, Bottiere Chenaie, Nantes (FR)

B. Wandelronde - ligging

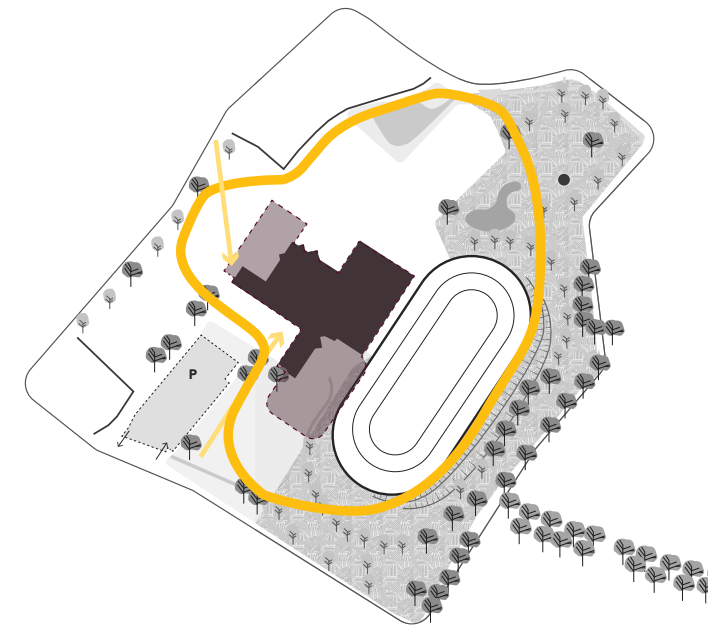
Complete wandelronde in het park

Momenteel is er aan de oostzijde een mooi wandelpad door het park. Echter is deze aan de westzijde niet compleet. Daar bevindt zich een veelal leeg, verhard parkeerterrein. De kwaliteit van het pad verbetert door het pad weer compleet te maken. De mogelijke nieuwe wandelronde volgt gedeeltelijk het bestaande voetpad langs de schaatsbaan. De andere helft van de ronde moet nieuw aangelegd worden. Aan de noordzijde volgt het pad een nieuwe beek. Daarna zijn er meerdere opties, langs de randen van de gebouwtrees of met een bocht langs de hoofdentree van het park. De eerste variant vraagt aanpassingen aan het bestaande parkeerterrein. Op de volgende bladzijde zijn kwalitatieve voorwaarden te zien voor dit wandelpad.

Beide varianten behoeven extra aandacht bij het ontwerp van de route langs het retentievijver en het nieuwe 50m zwembad. Het is belangrijk dat de route altijd goed zichtbaar is en blinde hoeken voorkomen worden.

Wandelroute A: langs de rand van het park

Wandelroute B: langs de hoofdentree van het sportcomplex

B. Wandelronde - kwaliteit

Backbone van het park

De nieuw voorgestelde wandelronde in het park is een belangrijke structuur die een hoge kwaliteit dient te hebben. Deze wandelronde kan gezien worden als de nieuwe ruggengraat van het park. Dit wandelpad is breed, goed verlicht en er zijn veel zitplekken. Rondom dit wandelpad bevindt zich 'gezonde programmering' (zie later bij inpassingsvisie). Het is belangrijk dat het een veilig pad wordt en het moet voetgangers/sporters duidelijk naar de entree(s) van het sportcomplex leiden. Rondom het wandelpad moet ruimte zijn voor lage begroeiing zoals divers, kruidenrijk gras en bloemen.

Looppad met opvallende bestrating
Stationsloper, Voorburg (PosadMaxwan)

Routes met afstand indicatie en goede verlichting
Westerhot Leisure park, Duitsland

Wandelroute met zitplekken in zon en schaduw
Playland, Oberhausen

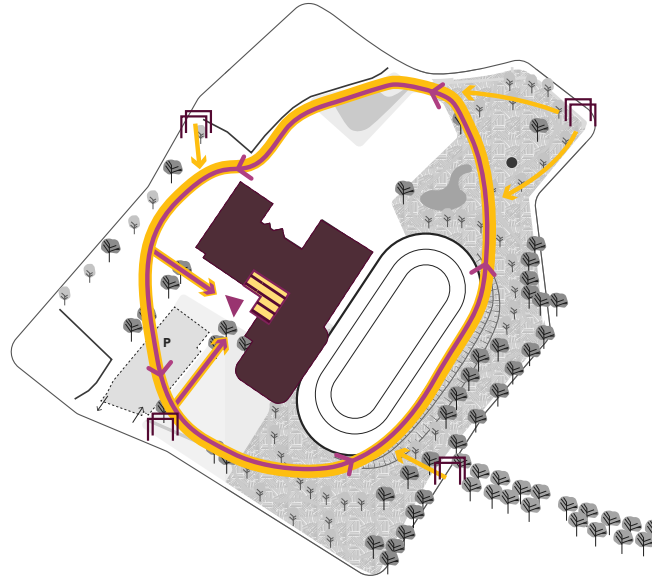

Kwalitatief wandelpad met verschillende, kwalitatieve be-
groeiing, Kurpark, Xanten (DE)

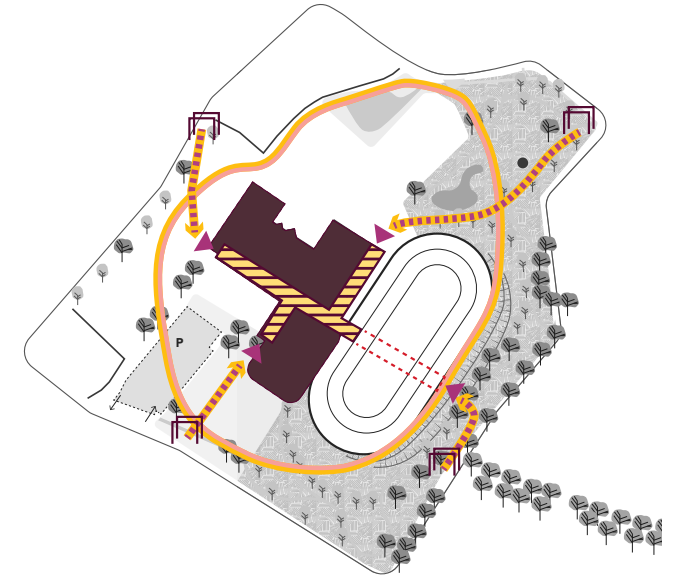
C. Samenhang entrees park en gebouw

Entree

Op dit moment ligt de entree van het sportcomplex Glanerbrook verscholen in een hoek en is deze gericht op bezoekers met een auto. In het eerste voorstel wordt bij de renovatie een duidelijkere entree gemaakt op één plek, hierdoor is het van groot belang dat de wandelronde als een sterke structuur door het park loopt om voetgangers van alle kanten naar de entree van het sportcomplex te leiden. Bij het tweede voorstel heeft het complex meerdere ingangen, die moeten zichtbaar van de rand van het park zijn. De routes aan de randen van het park leiden bezoekers naar het sportcomplex. In beide varianten is het wenselijk aan alle kanten van het park poorten toe te voegen die de herkenbaarheid en de samenhang van park en complex versterken.

A: Één entree voor het sportcomplex, wandelronde moet herkenbaar zijn zodat alle voetgangers, sporters duidelijk naar de entree van het sportcomplex geleid worden.

B: Het sportcomplex heeft meerdere entrees, duidelijke paden vanuit de meest gebruikte voetgangersentrees van het park leiden de sporters naar het sportcomplex.

C. Entrees - kwaliteit

Bijzondere entree elementen park

Entree elementen worden door het karakter van de zone in het park bepaald. Ze moeten zichtbaar zijn vanaf de verschillende kanten, het centrum, het station, de wijken rondom.

Voorbeeld van duidelijk entree element, Solvassparken, Zweden

Goede ontwerpen ter verbetering orientatie bezoeker, Veluwe transferium

Herkenbare entrees van het gebouw

Duidelijker directe routes naar het sportcentrum en het verbinden van sport binnen en buiten is nodig. Hierdoor worden mensen meer betrokken met de vele binnensporten die in Glanerbrook plaatsvinden. Dit leidt tot een toename van interactie en motivatie om te sporten.

Sportcomplex De Waterkanten, Lisse

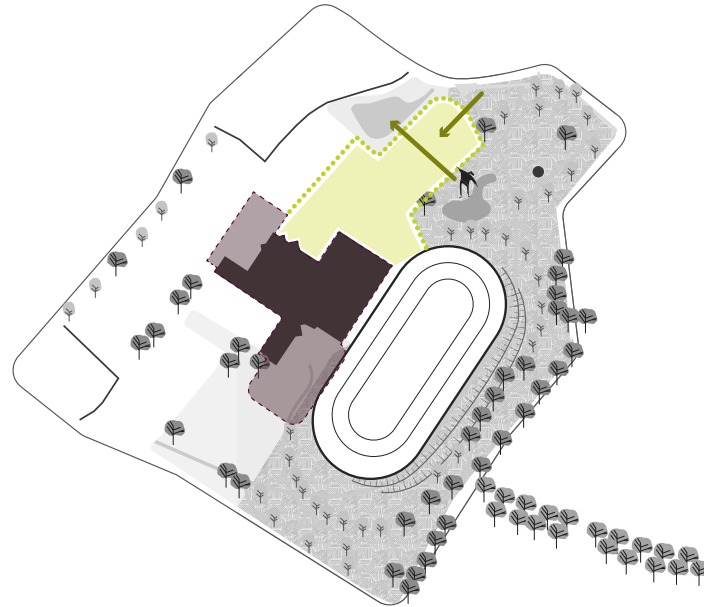
Herkenbare directe route, Geusseltbad, Maastricht

D. Relatie buitenzwembad en het park

Transparante afscherming van het buitenzwembad

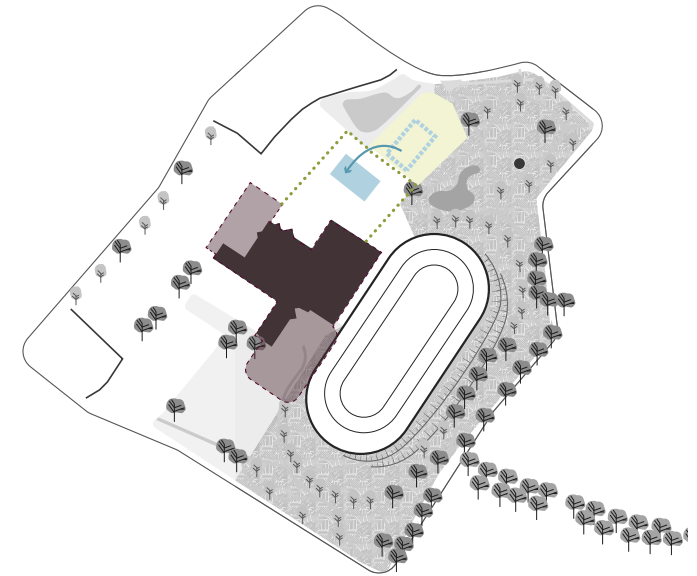
Op dit moment ligt het buitenzwembad van Glanerbrook midden in het Burgemeester Damenpark. Hierdoor is een complete wandelroute rondom het park niet mogelijk. Er is een hoog hekwerk met hoog groeiend groen dat het buitenzwembad afschermt van het park. Door dit hek en hoog groeiend, wild groen zijn de zichtlijnen van het oosten naar het noordwesten geblokkeerd.

Om een aantrekkelijke, veilige en complete wandelroute te maken is het noodzakelijk om de openheid rondom de bestaande buitenzwembadlocatie te verhogen.

A: Verwijderen van bestaande planten tegen het hek en vervangen van het hek met een transparant hekwerk of bosjes niet hoger dan 1 meter. Deze elementen zorgen voor betere zichtlijnen, openheid en ruimte rondom Keutelbeek.

- Deze variant biedt ook kansen om de huidige grenzen van het buitenzwembad compacter te maken om zo meer ruimte voor het park langs de Beekhoverstraat te maken.

B. Buitenzwembad wordt verplaatst richting het sportcomplex zodat er veel ruimte gemaakt wordt voor het park en de Keutelbeek.

- Deze variant lijkt gezien het beperkte budget minder haalbaar, echter biedt een de noordelijke kant meer ruimte voor het 'rondlopen' van het park

D. Relatie buitenzwembad en het park

Lage en transparante afscherming

Een hoog hekwerk midden in het park moet voorkomen worden. Wij stellen een hek of haag voor die niet hoger is dan 1 meter. Dit zorgt voor meer overzichtelijkheid en openheid in het park.

Aantrekkelijk hekwerk met logo park
Park Groot Schijn, Antwerp (PosadMaxwan)

Laag hek met groene beplanting
Geusseltbad, Maastricht

Zwemvijver als deel van buitenzwembad in het vorm van natuurzwembad

Naast het bestaande buitenzwembad ligt een retentievijver. Het is een mooie kans om deze vijver tot natuurzwembad te transformeren. Het zwemmen in de natuur geeft mensen een kans om meer van het natuur te genieten, te recreëren. Hiervoor is het wel noodzakelijk dat het huidige water niet langer overloopt naar het riool.

Kingscross natuurzwembad

Hampstead bathing pond

E. Parkeren

Bestaande situatie:

Totaal: 472 parkeerplaatsen

- Hoofdparkerterrein nabij de Kummenaedestraat 163 parkeerplaatsen
- Overloop parkerterrein 309 parkeerplaatsen

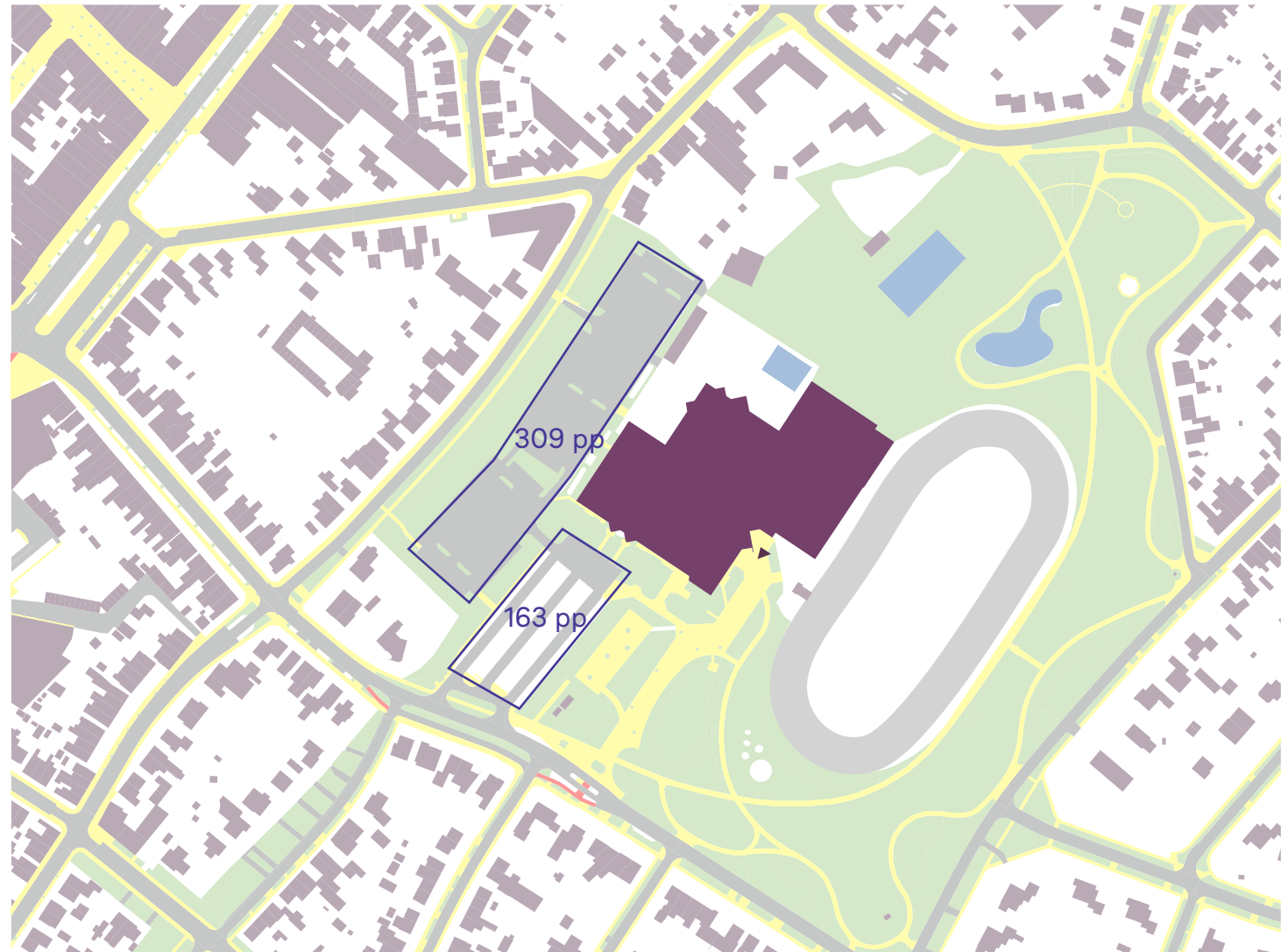
Het parkerterrein staat 80% van de tijd leeg.

Parkeerbalans:

- 340 parkeerplaatsen zijn nodig in de reguliere situatie
- 142 parkeerplekken zijn nodig in verband met drukke momenten zoals ijshockeywedstrijden

Totaal zijn er 482 parkeerplekken nodig

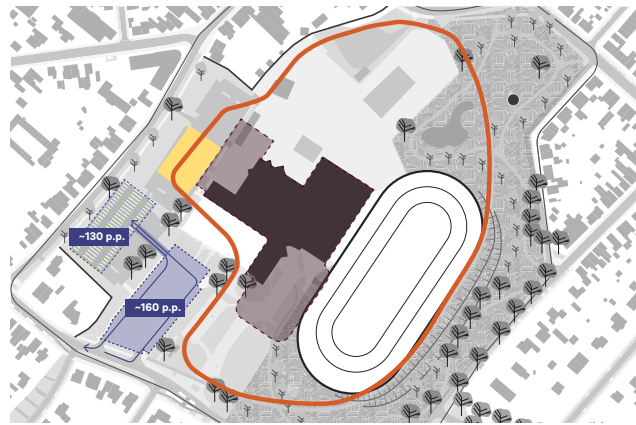
bron: Parkeeronderzoek, Glanerbrook, RoyalHaskoningDHV, 15-03-2021

Bestaande parkeersituatie

E. Parkeren - varianten

A. Realiseren van benodigde parkeerplekken in park

Parkeerterrein voor 290 p.p.

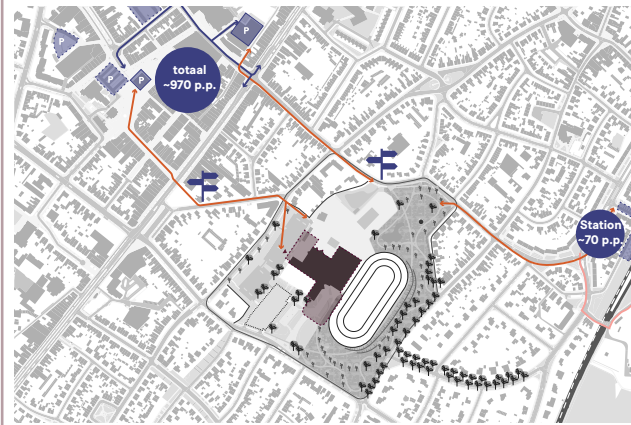
- Behouden bestaande parkeerterrein naast Kummenaedestraat en goed integreren in het park
- Herinrichten parkeerterrein langs Parklaan om het park optimaal rondom het gebouw in te passen

- + Minimale loopafstand van het parkeerterrein tot het centrum
- + Mogelijkheid om groen parkeerterrein bij leegstand te gebruiken voor buitensport.

- Balans gezond gebruik park vs geparkeerde auto's
- Parkeren domineert het park
- Niet genoeg parkeerplekken volgens de benodigde parkeercapaciteit. Gebruik van de parkeergarages in het centrum bij piekmomenten.
- Mensen zijn geneigd om toch auto te gebruiken ipv fietsen of lopen.

Minst wenselijke optie

B. Gebruik van de parkeercapaciteit op afstand

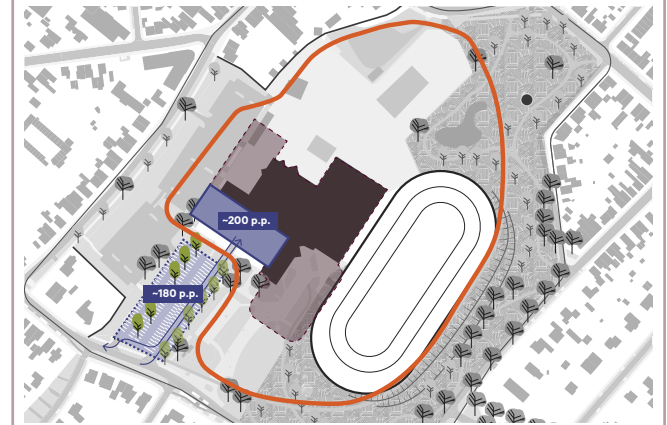
- Parkeren op afstand (in het centrum en bij het station)
- Gebruiken van het bestaande parkeerterrein (163 p.p.) aan Kummenaedestraat

- + Kans om kwaliteit aan de Parklaan toe te voegen, met buiten sportprogramma
- + Bestaande parkeerplaats vergroenen
- + Duurzaam en efficiënte optie
- + Activeren van het centrum: win-win situatie

- Goede bewegwijzering op verschillende punten op het druk in de buurt te voorkomen
- Parkeren in het centrum is niet gratis. Kan het gratis zijn bij piekbelasting van het Sportcomplex?

Wenselijke oplossing, vraagt veranderingen in het parkeerbeleid

C. Integren parkeergarage in het gebouw

- Parkeergarage 32 x 84 m, 2 lagen, met capaciteit van ~200 p.p.
- Gebruiken bestaande parkeerterrein (163 p.p.) aan Kummenaedestraat
- Randvoorwaardelijk: parkeerterrein goed in het park te integreren

- + Compacte oplossing, korte loopafstand
- + Mogelijkheid om extra functies in de plint toe te voegen
- + Gebruik van de gevels van de parkeergarage voor sportactiviteit: klimmuur, groene gevel, etc
- + Mogelijk om demontabel te maken
- + Kans om meer ruimte aan het park te geven

- Veiligheid rondom parkeergarage in/uitgang
- Extra kosten
- Inpassing van garage in het park

Wenselijke oplossing, maar met financiële impact

E. Parkeren - kwaliteit

Groen parkeerterrein

Het huidige parkeerterrein is groot, verhard en vaak leeg. Enkel op piekmomenten wordt het parkeerterrein volledig gebruikt. Over het algemeen is het parkeerterrein van lage kwaliteit. Dit kan worden verbeterd door het terrein te vergroenen. Op rustige momenten kan het terrein voor sport worden gebruikt. Het parkeerterrein moet wel overzichtelijk en veilig zijn.

Groen parkeerterrein
Straatsburg

Groen parkeerterrein
Normandy compagnie du paysage

Parkeergarage kwalitatief geïntegreerd in het sportgebouw

Een andere parkeeroplossing is het realiseren van een parkeergarage. Deze moet wel in het groene, kwalitatieve karakter van het park ingepast worden. Dat kan door middel van groene en natuurlijke gevels, sportieve elementen en een publiek gebruik van het dak.

Parkeergarage met groene gevel,
Wageningen campus

Parkeergarage geïntegreerd in het sportgebouw
Sportcentrum De Waterkanten, Lisse

F. Relatie gebouw met het park

Relatie binnensport en buitensport, relatie park en gebouw

Het huidige sportcomplex is gesloten voor de buitenwereld. Er is niet te zien wat er binnen gebeurt. Dit is voor de interactie tussen binnen en buitensport niet bevordelijk. Hiernaast voorbeelden voor een betere relatie tussen gebouw en park. Zichtlijnen ter verbinding van binnen en buiten. Mensen enthousiasmeren en aansporen tot sport, spel en beweging.

Relatie binnen en buitensport,
Leiden

Sportveld verbonden met het gebouw
Noorderpoort Sportcentrum Europapark, Groningen

Transparante plint op begane grond

De plint moet een transparant en open karakter hebben om interactie tussen binnen en buiten mogelijk te maken. Deze interactie zorgt voor zichtbaarheid van functies, leesbaarheid van de bouwblokken en sociale veiligheid en interactie. Daarom wordt er gestreefd naar zo min mogelijk dichte en gesloten gevels in de plint.

Transparante gevel, uitnodigend
Multisport, Kopenhagen

Uitnodigende entree
Geusseltbad, Maastricht

F. Relatie gebouw met het park

Compacte vorm, alzijdig gebouw

Het gebouw moet een compacte vorm krijgen onveilige en onzichtbare hoeken te voorkomen. Het zorgt ook voor optimalisatie van verwarming en technische onderdelen en meer ruimte voor het park rondom. Het gebouw heeft geen achterkanten en heeft entrees aan meerdere zijdes.

Bijzonder alzijdig gebouw in het park
Sportcampus, Zuiderpark Den Haag

Sporthallen goed met elkaar verbonden
Multisport, Kopenhagen

Gevel goed aanhechten in park

De gevel van het sportcomplex moet in goede samenhang met het park zijn. Dit kan door bijvoorbeeld een groene gevel of het gebruik van natuurlijke materialen. Een groene gevel kan ook voordelig zijn als klimaatadaptieve maatregel. Behalve de gevel kan ook gedacht worden aan klimaatadaptieve daken zoals een polderdak.

Houten gevel
Multisport, Kopenhagen

Groene gevel
Mercator, Amsterdam

G. Fietsparkeren

Kwalitatief parkeren voor fietsen

De toekomstige fietsparkeerplekken kunnen zowel in pandig als buiten gerealiseerd worden. De kwaliteit van de parkeerplekken moet hoog zijn. Dit houdt in dat ze aantrekkelijk, veilig, overzichtelijk en goed te bereiken moeten zijn. Volgens een onderzoek van Royal Haskoning DHV zijn er 766 fietsparkeerplekken nodig. Wij stellen voor dat er naast gewonen parkeerplekken ook minimaal 20 elektrische oplaadplekken komen. Daarmee wordt e-bike gebruik gestimuleerd. De drempel om met de fiets naar het Sportcentrum Glanerbrook en het Burgemeester Damenpark te komen moet zo laag mogelijk zijn. Het is belangrijk dat de parkeerplekken dicht bij de entree van het sportcomplex zijn. Er zullen nieuwe systemen toegepast moeten worden voor het beheer en veilig stallen van de fietsen.

Fietsstalling buiten met groene bestrating
Bouygues, South West England

Fietsstalling buiten, goed verlicht

Stepping stones naar het park

Het is van belang dat de aanlooproutes an aankomstpunten goed verzorgd zijn. Dit vergroot het gebruik van de fiets ten opzichte van de auto en maakt het park onderdeel van mensen hun ommetjes.

De armen van het park grijpen in de optimale situatie zo ver mogelijk de omliggende buurten in. De stoepen voor voetgangers dienen breed en (sociaal) veilig zijn. Daarbij het liefste vergroend voor schaduw en ruimte voor biodiversiteit.

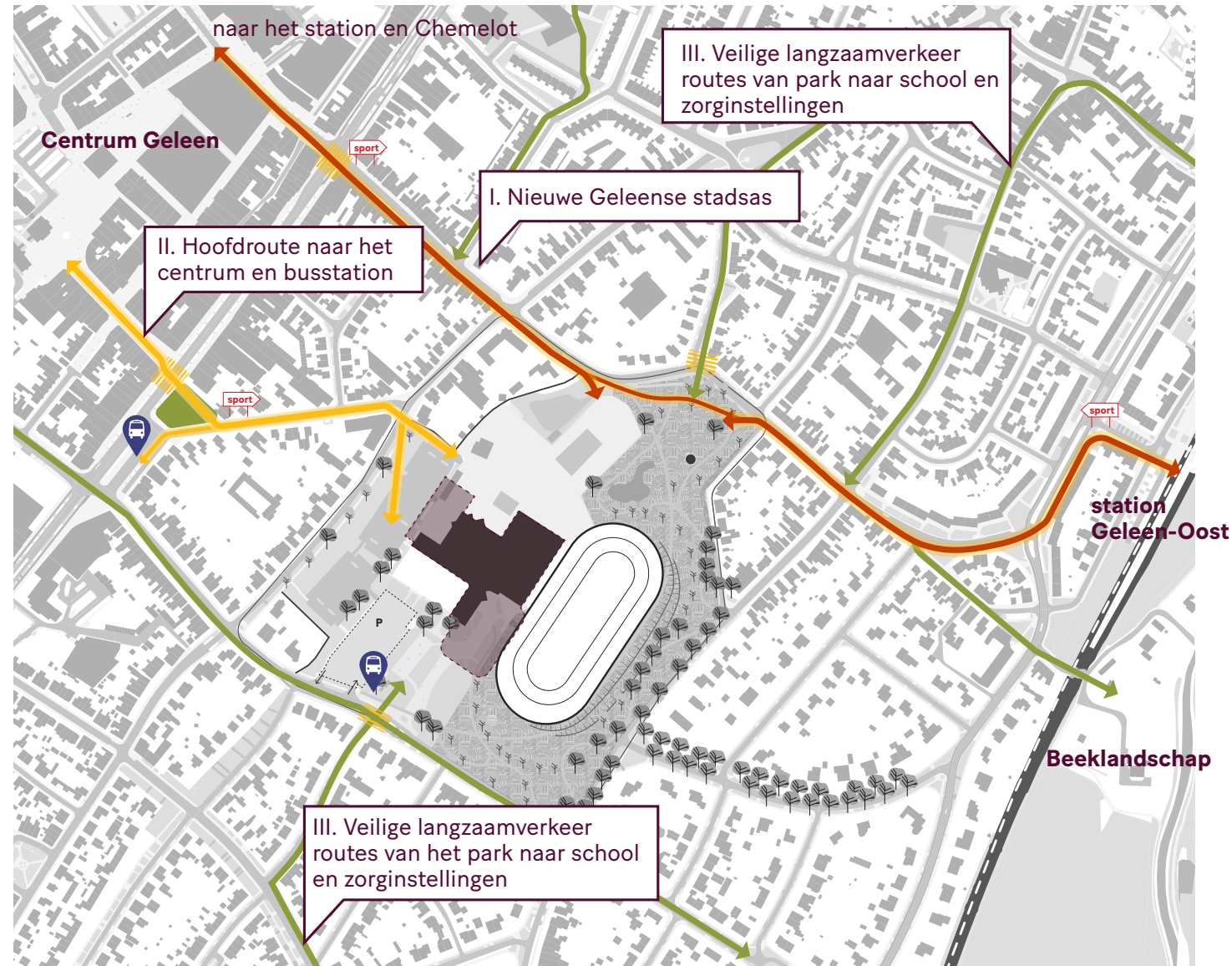
Er zijn 3 type routes te onderscheiden:

I. Geleense stadsas verbindt verschillende delen van de stad in oost-westelijke verbinding: Beeklandschap, station Geleen-Oost, het sportpark Glanerbrook, Centrum Geleen, het station Geleen-Lutterade, Chemelot gebied en het Gardenz Park. Het volgt de straten Oranjelaan, Beekhoverstraat, Groenstraat en verder. Hierbij is routing en vindbaarheid een belangrijk punt

II. Hoofdroute(entree) tussen het sportpark Glanerbrook, het centrum en het busstation. Raadhuisstraat - Op de Vey - Parklaan.

III. Veilige lokale routes tussen het sportpark Glanerbrook, scholen en zorginstellingen. Aansluiting op Oud-Geleen en recreatief fietsnetwerk.

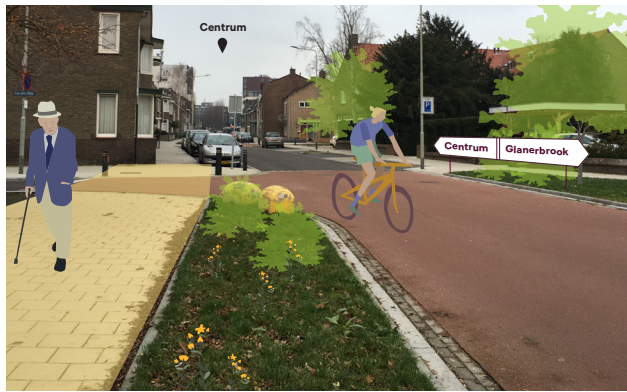
Op volgende pagina's zijn er de wenselijke inpassingen van deze routes beschreven.

Stepping stones typen

I. Geleense stadsas

Voetgangers krijgen weer ruimte binnen het profiel, auto en fietsers delen de rijbaan.

- Goede bewegwijzering langs de route,
- Veilig oversteken,
- Brede stoepen als mogelijk,
- Aangeduide parkeerplekken,
- Aantrekkelijke zichtlijnen (parkentree, centrum)
- Samenhangend ontwerp in bestrating.

Wegwijzer langs de route

Samenhangend bestrating ontwerp

II. Hoofdroute tussen het park, busstation en centrum

De route begint al bij het braakliggende terrein aan de Rijksweg, deze wordt met het sportpark verbonden. Dit is een goede plek voor een pocketpark.

- Toevoegen van sport/spel elementen op het driehoekvormige plein,
- Brede voetpaden aan beide zijden,
- Loopvriendelijk straat Op de Vey.

Speelelement, Guldbergs Plads, Kopenhagen

III. Veilige langzaamverkeer routes van park naar school en zorginstellingen

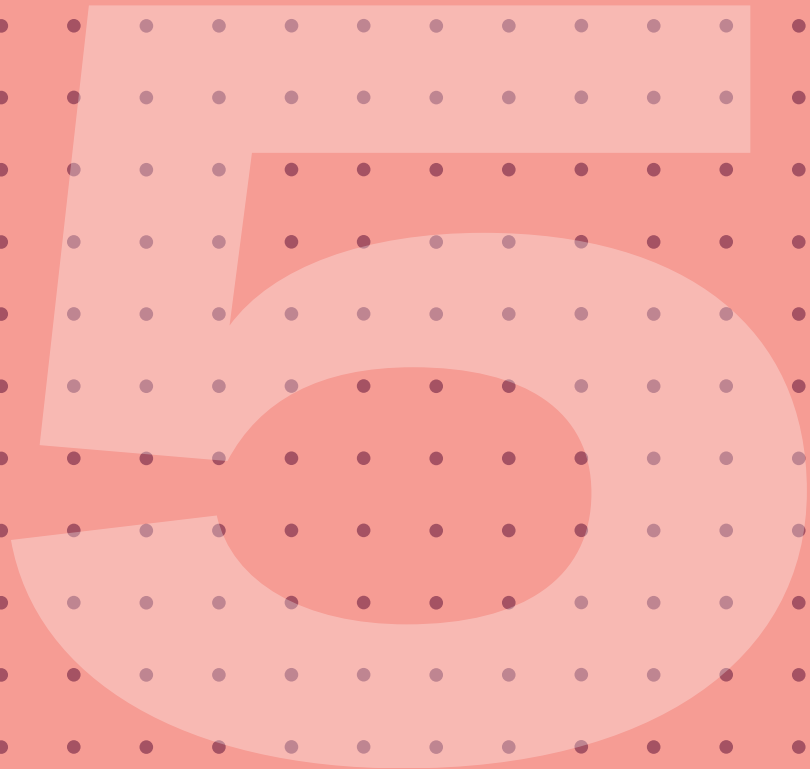

Veilige, aantrekkelijke, goed verlichte routes.

- Veilig oversteken
- Brede voetpaden met ruimte voor wadi met waterretentie en bomen voor schaduw.
- Zitplekken voor ouderen langs de route.
- Straat met eenrichtingsverkeer.

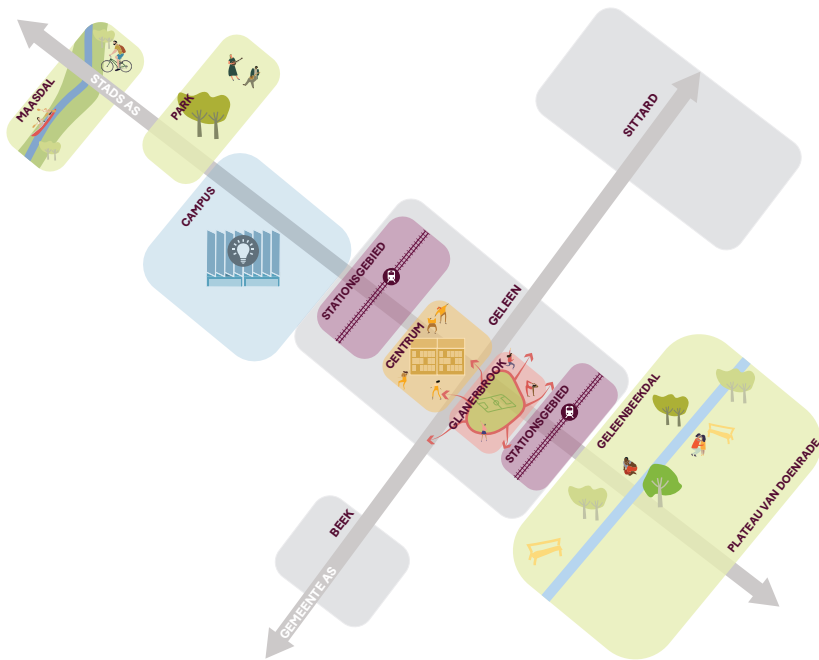
Watervertragende groenstrook, Kop Zuidas, Amsterdam

Inpassingsvisie

Conclusie

In de inpassingsvisie wordt de toolbox toegepast om de kansen voor het sportcomplex, park en omgeving zo goed mogelijk te benutten. De kansenkaarten en ambities van hoofdstuk 3 en 4 vormen hiervoor de basis. De visualisatie vertaalt de ambities in een ruimtelijk beeld ter inspiratie voor de toekomst van Glanerbrook.

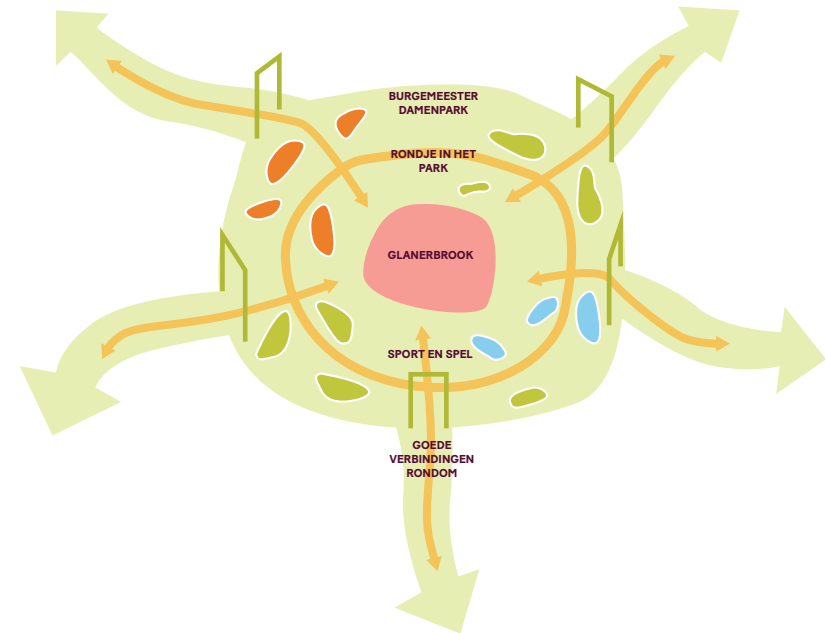

Conceptueel schema

Positie van het Sportcomplex Glanerbrook in de gemeente Sittard-Geleen verankeren. Burgemeester Damenpark als groene parel in het centrum.

Twee belangrijke assen:

1. Snelle fietsroute tussen steden/dorpen op gemeentelijke as (Rijksweg)
2. Oost-west verbinding als stadsas (langzame route) met verschillende smaken.

Conceptueel schema

Positie van het Sportpark Glanerbrook in de omgeving

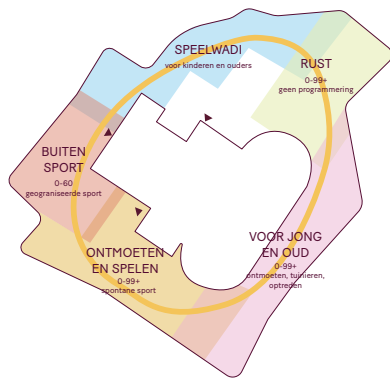
- Glanerbrook ligt verankerd in het park
- Compleet looprondje in park rondom Sportcentrum Glanerbrook
- Gethematiseerde programmering
- Groene verbindingen richting omliggende wijken ('groene armen')
- Park als onderdeel van andere looprondjes omliggende buurten

Conclusie: voorkeur

Op deze pagina worden de keuzes toegelicht. Het impressiebeeld op de volgende pagina laat zien hoe het park eruit kan zien als alle ruimtelijke componenten uit de toolbox worden toegepast.

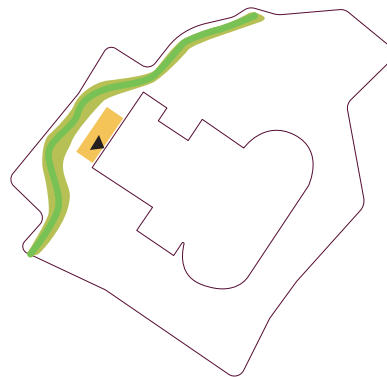
Programma - zonering

Duidelijke zones voor verschillende type activiteiten.

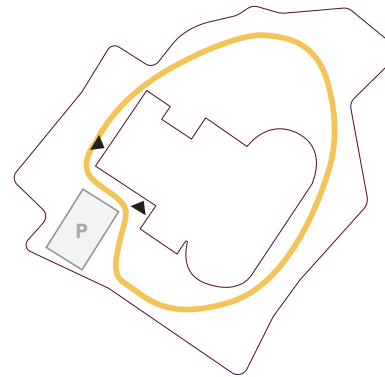
Wadi met natuurlijke vorm

Reserveren van genoeg ruimte voor een goede hoofdentree van het sportcomplex.

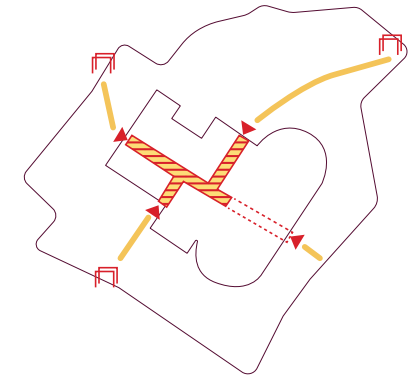
Wandelronde langs entrees sportcomplex

Verbinden van de wandelronde met gebouwentrees.

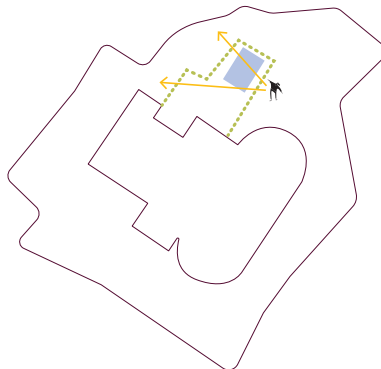
Entrees sportcomplex en park aan alle zijden

Helpen om het park vanaf alle kanten te activeren.

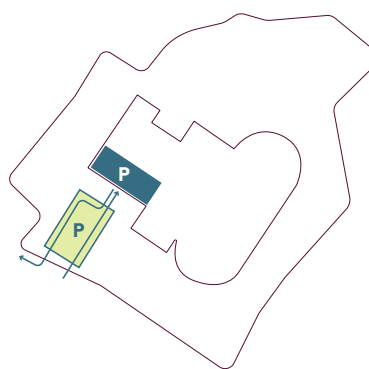
Afscherming buitenzwembad

Een laag en niet blokkerend hek rondom het buitenzwembad met minder ruimte voor de ligweide. Hierdoor heeft het park meer ruimte.

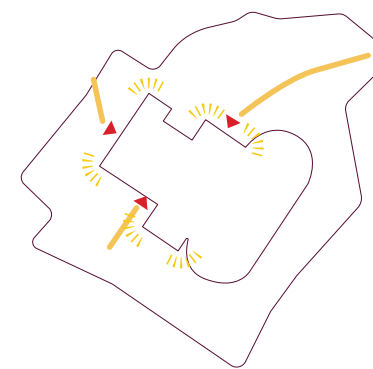
Parkeren op afstand en parkeergarage geïntegreerd in het gebouw

Integreren parkeergarage in het gebouw, parkeren op afstand voor piekmomenten.

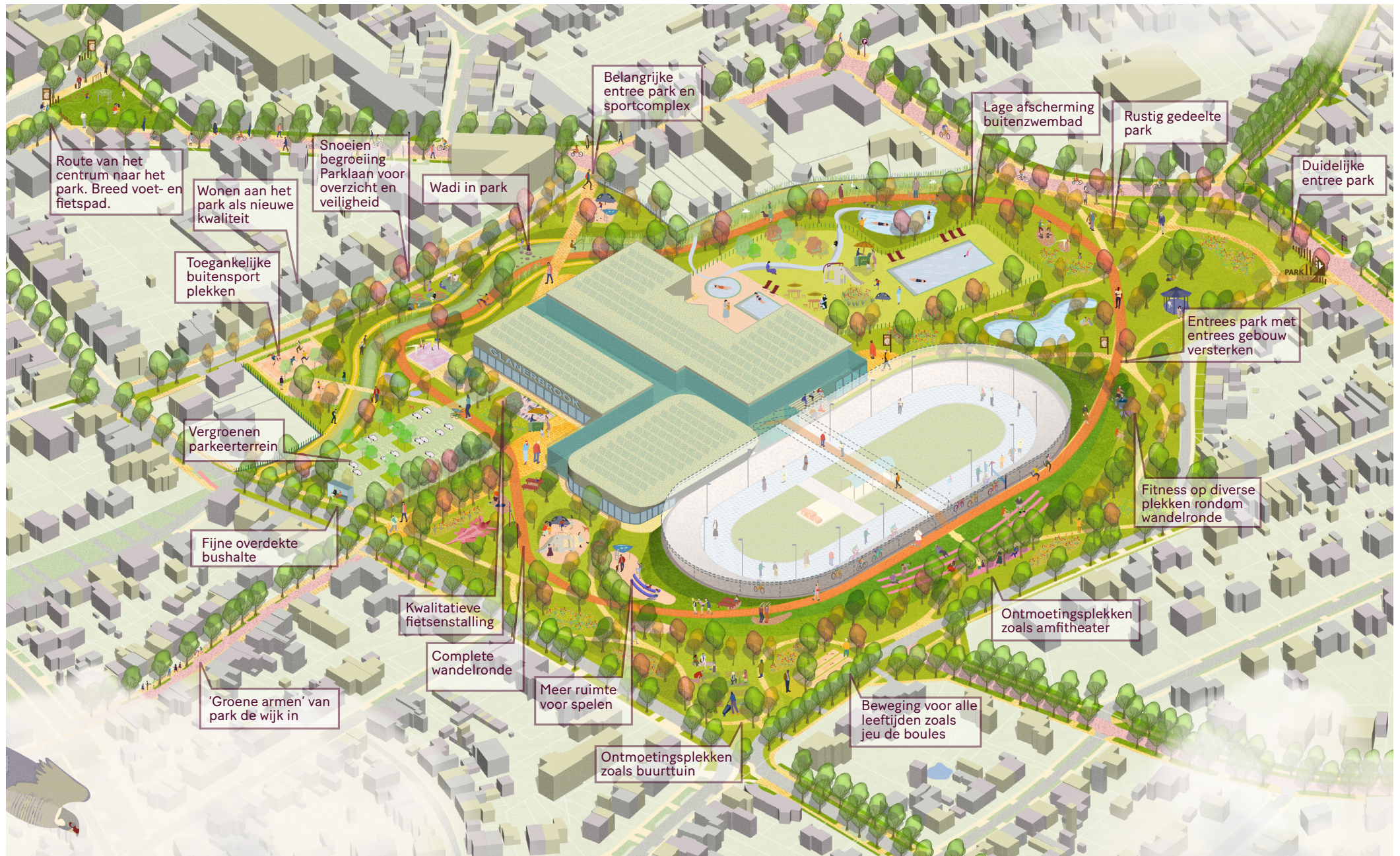

Alzijdig gebouw

Entrees aan alle zijden van het sportcomplex. Geen achterkanten, enkel voorkanten.

Impressie Glanerbrook

Impressie referenties

Hieronder een overzicht van invulling van zonering

Sportveldjes in het groen

Natuurlijke speelplek voor kinderen

Speelbeek

Sporttoestellen in de buitenlucht

Zitmeubels, mooie beplanting en gratis water langs wandelronde

Uitdaginge speelplekken

Buurtmoestuin

Buitensporten voor jong en oud

Amfiteater

Colofon

Deze studie is uitgevoerd door PosadMaxwan in opdracht van de Gemeente Sittard-Geleen.

Posad Maxwan:

Han Dijk, Elena Bulanova, Eva Verberne, Marianne Lefever, Gianluca Berardi

Posad Maxwan
Binckhorstlaan 36
2516 BE Den Haag
070 322 2869
www.posadmaxwan.nl

15 maart 2021

Gemeente Sittard Geleen

Wethouders

Leon Geilen
Ton Raven

Team Ruimtelijke Ontwikkeling

Roy Hennekens
Cas Denissen
Remco Boeren

Team Projecten

Raymond Dumont
Thijs van Pol

Team Planning & Opdrachten

Roel Goossens
Ceriël Kurvers

Team Maatschappelijke Ontwikkeling

Daphne Kagelmaker
Regine Adriaanse
Jenny Sendscheid

POSAD MAXWAN
strategy x design